

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi poliisilain 5 a luvun, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annetun lain 7 luvun sekä sotilastiedustelusta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

[Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi poliisilakia, lakia henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa sekä lakia sotilastiedustelusta.

Esityksessä ehdotetaan, että poliisilaissa selkeytettäisiin sääntelyä, joka koskee siviilitiedustelumenetelmän käytön aikana saadun rikosta koskevan tiedon luovuttamista rikostorjuntaan sekä siihen liittyvää henkilötietojen käsittelyä. Kyseinen sääntely on osoittautunut käytännössä tulokannanvaraiseksi. Suojelupoliisille sallittaisiin tiedustelumenetelmän avulla saadun suojelupoliisin tehtävien kannalta olennaisten rikosten eli maanpetosrikoksia, valtiopetosrikoksia ja terrorismirikoksia koskevan rikostiedon luovuttaminen toimivaltaiselle viranomaiselle. Lisäksi mahdollistettaisiin tiedustelumenetelmän käytön avulla saadun rikostiedon luovuttaminen aina kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi ja muuksi toimivaltaisen viranomaisen toiminnan suuntaamiseksi, kuitenkin siten, että luovutettujen tietojen käyttäminen olisi rajoitettua erityisesti huomioiden oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin turvaaminen.

Poliisilain kansainvälisessä yhteistyössä tehtävää tietojenluovutusta koskevaa sääntelyä tarkennettaisiin vastaamaan voimassa olevaa poliisin henkilötietolain sääntelyä ja mahdollistettaisiin suojelupoliisille muun kuin henkilötiedon luovuttaminen myös Pohjois-Atlantin liitolle. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että suojelupoliisi voisi luovuttaa myös henkilötietoja kansainväliselle järjestölle, kuten Pohjois-Atlantin liitolle.

Sotilastiedustelusta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi vastaavasti rikostiedon luovuttamisen osalta.

Esitys toteuttaa osaltaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman strategista kokonaisuutta Turvallinen ja kriisinkestävä oikeusvaltio; kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyttä vahvistetaan.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
3 <i>Tavoitteet</i>	9
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	10
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	10
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	11
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	12
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	12
5.2 ~~Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot~~	12
6 Lausuntopalaute.....	12
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	12
8 ~~Lakia alemman asteinen sääntely~~	22
9 Voimaantulo	22
10 Toimeenpano ja seuranta	22
11 ~~Suhde muihin esityksiin~~	22
11.1 ~~Esityksen riippuvuus muista esityksistä~~	22
11.2 ~~Suhde talousarvioesitykseen~~	22
12 Suhde perustuslakiin ja säätämijärjestys	22
VALITSE KOHDE.....	25
[poliisilain muuttamisesta]	25
[henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain muuttamisesta].....	29
sotilastiedustelusta annetun lain muuttamisesta	~~3231~~
VALITSE KOHDE.....	~~3433~~
[poliisilain muuttamisesta]	~~3433~~
[henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain muuttamisesta].....	~~4241~~
sotilastiedustelusta annetun lain muuttamisesta	~~4544~~

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Poliisilaki ja laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa (palomuurisääntely)

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa on useita siviilitiedustelulainsäädännön kehittämistä koskevia kirjauksia. Hallitusohjelman mukaan hallitus uudistaa tiedustelulainsäädännön palomuurisääntelyn siten, että se mahdollistaa poliisin toiminnan suuntaamisen ja riittävän laajasti tiedon luovuttamisen poliisille ja muille viranomaisille, joilla on toimivaltuudet konkreettisesti puuttua suojelupoliisin havaitsemaan kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavaan toimintaan.

Siviilitiedustelulainsäädäntö tuli voimaan 1. kesäkuuta 2019 samanaikaisesti sotilastiedustelulain kanssa. Valtioneuvosto antoi 16.12.2021 eduskunnalle tiedustelulainsäädännöstä selonteon (VNS 11/2021 vp), jonka johdosta eduskunta hyväksyi (EK 70/2022 vp – VNS 11/2021 vp) seuraavan hallintovaliokunnan mietinnön (HaVM 35/2022 vp) mukaisen kannanoton: 1. Eduskunta edellyttää, että hallitus tekee perusteellisen selvityksen tiedustelulainsäädännön palomuurisääntelyn toimivuudesta ja täsmentämistarpeista, ja arvioinnin pohjalta valmistelee tarvittavat kattavat, tarkkarajaiset ja täsmälliset säännöshdotukset sääntelyn selkeyttämiseksi. 2. Eduskunta edellyttää, että hallitus muutoinkin tarkastelee tiedustelulainsäädännön toimivuutta, vaikutuksia ja mahdollisia muutostarpeita, huolehtii lainsäädännön ajantasaisuudesta muuttuvassa toimintaympäristössä sekä varmistaa tiedustelutoiminnan ja sen valvonnan riittävät resurssit.

Tiedusteluvalvontavaltuutettu antoi vuotta 2019 koskevassa vuosikertomuksessaan tulkintakannanoton tiedustelumenetelmiä käyttämällä hankittujen tietojen alkuperäisen käyttötarkoituksen kanssa yhteensopivista tietojen käyttötapoista muussa viranomaisessa. Tulkintakannanoton mukaan kansallista turvallisuutta uhkaavien rikosten estämistä ja paljastamista sekä selvittämistä voidaan pitää tiedustelumenetelmiä käyttämällä hankittujen tietojen alkuperäisen käyttötarkoituksen kanssa yhteensopivina tietojen käyttötapoina. Edellä mainitun kannanoton johdosta eduskunnan oikeusasiamies otti omana aloitteenaan selvittäväksi palomuuria koskevan sääntelyn tulkintaa koskevan asian ja antoi asiaan päätöksen 23.11.2021 (EOAK/289/2021). Oikeusasiamies katsoi päätöksessään, että tiedusteluvalvontavaltuutetun tulkintakannanottoa ei voida pitää oikeudellisesti hyväksyttävänä. Oikeusasiamies totesi päätöksessään, että yksityiselämä ja henkilötietojen suoja on turvattu perustuslaissa eikä käyttötarkoitussidonnaisuuteen voida tehdä perusoikeuksia heikentäviä tulkintoja. Tiedustelua koskevien lakien palomuurisäännökset osoittavat, minkälaisin edellytyksin tiedustelumenetelmillä saatuja tietoja pitää, saa tai ei saa luovuttaa rikostorjuntaan. Oikeusturvatakeet tiedustelutiedon johtaessa rikosprosessiin sekä tiedustelumenetelmin saadun tiedon säilyttäminen ja tallettaminen muuhun kuin tiedustelutarkoituksiin ovat kytketyt palomuurisääntelyyn.

Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa ja Suomen Nato-jäsenyys

Pohjois-Atlantin sopimusta koskeva laki (442/2023) tuli voimaan 5.4.2023 valtioneuvoston asetuksella Pohjois-Atlantin sopimuksesta (644/2023). Henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettu laki (616/2019, jäljempänä poliisin henkilötietolaki) mahdollistaa suojelupoliisille henkilötiedon luovuttamisen Pohjois-Atlantin liiton, jäljempänä Nato, jäsenvaltioiden turvallisuus- ja tiedustelupalveluille sekä kansainväliselle rikospoliisijärjestölle (Interpol) ja Euroopan unionin lainvalvontayhteistyövirastolle (Europol), mutta ei Naton toimielimille.

1.2 Valmistelu

Sisäministeriö asetti 21.12. 2023 ajalle 21.12.2023 – 31.7.2026 hankkeen, jonka tehtävänä on toteuttaa hallitusohjelman kirjaukset hanketta koskevin osin. Hankkeessa arvioidaan siviilitiedustelua koskevan poliisilain (872/2011) 5a luvun ja tietoliikennetiedustelusta siviilitiedustelussa annetun lain (582/2019) säännösten muutostarpeet sekä henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (616/2019, poliisin henkilötietolaki) 7 luvun, joka koskee suojelupoliisin henkilötietojen käsittelyä, säännösten muutostarpeet suhteessa voimassa olevaan lainsäädäntöön ja nykyisen toimintaympäristön vaatimuksiin ja valmistella arvion pohjalta ehdotukset lainsäädäntömuutoksiksi. Hanke toteutetaan vaiheittain.

Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa arvioitiin poliisilain 5 a luvun 5 §:n ja 44 §:n eli niin sanotun palomuurisääntelyn ja kansainvälisessä yhteistyössä henkilötietojen luovuttamista koskevan poliisin henkilötietolain 7 luvun 51 §:n sääntelyn sekä poliisilain 5 a luvun 57 §:n suojelupoliisin kansainvälistä yhteistyötä koskevan sääntelyn tarkistaminen (tiedonluovutus Natolle). Hankkeessa valmisteltiin ehdotukset tarvittaviksi lainsäädäntömuutoksiksi hallituksen esityksen muotoon. Lisäksi valmisteltiin tarvittavat muutosehdotukset rikostiedon luovuttamisen osalta lakiin sotilastiedustelusta.

Sisäministeriö pyysi hallituksen esitysluonnoksesta lausunnot x taholta. Lausuntoja pyydettiin ..... . Lausuntoaika oli xxxxx 2024. Myös muilla kuin lausuntopyynnön jakelussa mainituilla tahoilla oli mahdollisuus antaa lausunto. Lausunnot ja lausuntoyhteenvedot ovat sisäministeriön verkkosivuilla osoitteessa <https://intermin.fi/hankkeet> hankenumeraalla xxx . Lausunnon antoivat xxx.

2 Nykytila ja sen arviointi

Siviilitiedustelussa saadun tiedon luovuttaminen rikostorjuntaan (palomuurisääntely)

Siviilitiedustelutoimintaa koskevat keskeiset säännökset sisältyvät 1.6.2019 voimaan tulleeseen poliisilain (872/2011) 5 a lukuun ja tietoliikennetiedustelusta siviilitiedustelussa annettuun lakiin (582/2019). Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa (616/2019) tuli voimaan myös 1.6.2019 ja lain 7 luku koskee suojelupoliisin henkilötietojen käsittelyä.

Poliisilain 5 a luvun 44 §:ssä säädetään siviilitiedustelussa saadun tiedon luovuttamisesta rikostorjuntaan poliisille ja muille toimivaltaisille viranomaisille. Kysymyksessä on niin sanottu palomuurisäännös. Suojelupoliisilla on velvollisuus tai oikeus ilmoittaa minkä tahansa tiedustelumenetelmän käytön aikana havaitusta vakavasta rikoksesta keskusrikospoliisille tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle poliisilain 5 a luvun 44 §:ssä säädetyin tavoin tehdyksi oletetun tai hankkeilla olevan rikoksen vakavuusaste huomioon ottaen. Tietoliikennetiedustelusta siviilitiedustelussa annetun lain 17 §:ssä viitataan poliisilain 5 a luvun 44 §:än. Poliisilain 5 a luvun 55 §:n 2 momentin mukaan suojelupoliisi voi siviilitiedustelutehtävänsä toteuttamiseksi luovuttaa muille viranomaisille salassapitosäännösten estämättä muita kuin henkilötietoja koskevia tietoja, jos tietojen luovuttaminen on tarpeen kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi. Pykälän 4 momentin mukaan tietojen luovuttamisesta rikostorjuntaan säädetään 44 §:ssä.

Suojelupoliisin keskeinen tehtävä on hankkia tietoa kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi. Poliisin henkilötietolain 50 §:n 1 momentin mukaan suojelupoliisi saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa henkilötietoja tehtävänsä suorittamiseksi muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle yhteisölle. Poliisin henkilötietolain 50 §:n 2 momentin mukaan suojelupoliisi saa lisäksi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa henkilötietoja muille poliisiyksiköille.

13 §:ssä tarkoitettuihin käsittelytarkoituksiin sekä muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle yhteisölle 4 luvussa tarkoitettuihin käsittelytarkoituksiin. Tiedustelumenetelmän avulla saadun tiedon luovuttamisessa rikostorjuntaan sovelletaan poliisilain 5 a luvun 44 §:ä. Poliisin henkilötietolain 13 §:ssä säädetään henkilötietojen käsittelystä muuhun kuin niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen Henkilötietoja voidaan käsitellä muun muassa hengelle, terveydelle tai vapaudelle aiheutuvan merkittävän vaaran taikka huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon estämiseksi, kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi tai poliisin toiminnan suuntaamiseksi. Viittaus poliisin henkilötietolain 4 lukuun sisältää sen, että suojelupoliisi voi luovuttaa henkilötietoja myös muiden viranomaisten tehtävien suorittamiseksi samalla tavoin kuin muukin poliisi.

Henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain (1054/2018, rikosasioiden tietosuojalaki) perusteella henkilötietoja saadaan käsitellä muuhun kuin niiden keräämistarkoituksen kanssa yhteensopivaan tarkoitukseen vain, jos käsittelystä säädetään laissa (käyttötarkoitussidonnaisuudesta poikkeaminen).

Tiedustelumenetelmillä saadun tiedon luovuttamisessa rikostorjuntaan on kyse poikkeuksesta tiedon käyttötarkoitussidonnaisuudesta. Luovutettujen tietojen käyttämisessä otetaan huomioon oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin turvaaminen. Siviilitiedustelumenetelmän käytön aikana saatuja vähäisimpiä rikoksia koskevia tietoja ei saada luovuttaa rikostorjuntaan. Toisaalta suojelupoliisi on velvollinen luovuttamaan vakavimpia rikoksia koskevat tiedot rikostorjuntaan laissa säädetyin rajoituksin. Tiedustelutoiminnan laillisuusvalvojana tiedusteluvalvontavaltuutettu esitti vuotta 2019 koskevassa vuosikertomuksessaan (K 14/2020 vp) tulkintakannanoton tiedustelumenetelmiä käyttämällä hankittujen tietojen alkuperäisen käyttötarkoituksen kanssa yhteensopivista tietojen käyttötavoista muussa viranomaisessa. Kertomuksen mukaan ”Kansallista turvallisuutta uhkaavien rikosten estämistä ja paljastamista sekä selvittämistä voidaan pitää tiedustelumenetelmiä käyttämällä hankittujen tietojen alkuperäisen käyttötarkoituksen kanssa yhteensopivina tietojen käyttötapoina. Palomuurisäännökset eivät sen vuoksi rajoita tiedusteluviranomaisen mahdollisuutta käyttää tiedustelutietoja tehtäväpiiriinsä kuuluvien rikosten estämisessä ja paljastamisessa tai mahdollisuutta luovuttaa tiedustelutietoja esitutkintaviranomaiselle tällaisten rikosten selvittämiseksi. Tiedusteluviranomainen saa näin ollen ilmoittaa Keskusrikospoliisille myös sellaisen tietoonsa tulleen, jo tehdyn maanpetos-, valtiopetos- tai terrorismirikoksen, josta säädetty ankarin rangaistus on alle kolme vuotta vankeutta. Tällaisia rikoksia ovat tuottamuksellinen turvallisuussalaisuuden paljastaminen, puolueettomuusmääräysten rikkominen, maanpetoksellinen yhteydenpito, laitton sotilaallinen toiminta, matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten ja terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistäminen.”

Tiedusteluvalvontavaltuutetun vuotta 2020 koskevassa vuosikertomuksessa käsitellään myös siviili- ja sotilastiedustelun suhdetta rikostorjuntaan (s. 29-37). Kertomuksen mukaan siviilitiedustelussa sovellettavien palomuurisäännösten tulkintaa vaikeuttaa säännösten moniaineksisuus. Säännökset määrittävät sekä oikeutta (”saa ilmoittaa”) että velvollisuutta (”on ilmoitettava”) ilmoittaa rikosepäilystä toimivaltaiselle rikostorjuntaviranomaiselle. Edelleen kertomuksen mukaan palomuurisäännösten muotoilut jättävät tulkinnanvaraiseksi sen, onko niillä tarkoitus säännellä rikosepäilystä oma-aloitteisesti ilmoittamisen ja siihen liittyvän tietojen oma-aloitteisen rikostorjuntaan luovuttamisen lisäksi myös tietojen pyynnöstä tapahtuvaa luovuttamista rikostorjuntaan.

Vuosikertomuksessa todetaan, että rikosten selvittäminen on erotettu siviili- ja sotilastiedusteluviranomaisten toimivallasta oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin turvaamiseksi. Oikeudenkäynnin oikeudenmukaisuus edellyttää, että rikosasian asianosaisilla on käytössään kaikki sellaiset esitutkintaviranomaisen hankkimat tai saamat tiedot, joilla voi olettaa olevan merkitystä

asiassa. Esimerkiksi kansainväliseen tiedustelu yhteistyöhön liittyvät tietojen käytön ja edelleen luovutuksen rajoitukset voisivat olla tässä suhteessa ongelmallisia.

Edellä mainitun tiedusteluvalvontavaltuutetun vuoden 2019 kertomuksessa annetun kannanoton johdosta eduskunnan oikeusasiamies otti omana aloitteenaan selvitettäväksi palomuuria koskevan sääntelyn tulkintaa koskevan asian ja antoi asiaan päätöksen 23.11.2021 (EOAK/289/2021). Oikeusasiamies katsoi päätöksessään, että tiedusteluvalvontavaltuutetun tulkintakannanottoa ei voida pitää oikeudellisesti hyväksyttävänä. Oikeusasiamies totesi päätöksessään, että yksityiselämä ja henkilötietojen suoja on turvattu perustuslaissa eikä käyttötarkoitussidonnaisuuteen voida tehdä perusoikeuksia heikentäviä tulkintoja. Tiedustelua koskevien lakien palomuurisäännökset osoittavat, minkälaisin edellytyksin tiedustelumenetelmillä saatuja tietoja pitää, saa tai ei saa luovuttaa rikostorjuntaan. Oikeusturvatakeet tiedustelutiedon johtaessa rikosprosessiin sekä tiedustelumenetelmin saadun tiedon säilyttäminen ja tallettaminen muuhun kuin tiedustelutarkoituksiin ovat kytketyt palomuurisääntelyyn.

Eduskunnan oikeusasiamies toteutti suojelupoliisin aloitteesta tarkastuksen, joka liittyi oikeusasiamiehen 23.11.2021 antamaan tiedustelulainsäädännön ns. palomuurisääntelyn soveltamista koskevaan päätökseen. Oikeusasiamies antoi tarkastuksesta tarkastuspöytäkirjan 29.12.2023 (EOAK/592/2022). Tarkastus kohdistui yhteensä 13 erilliseen asiakirjaan, joilla tiedustelutietoa oli luovutettu paikallispoliisille tai keskusrikospoliisille. Tarkastuspöytäkirjasta tulee esille, että siltä osin kuin tietoja oli luovutettu rikostorjuntaan, se oli tapahtunut poliisilain 5 a luvun 44 §:n 2 ja 4 momenttien sallimissa rajoissa. Siltä osin kuin suojelupoliisi oli luovuttanut tietoja poliisin toiminnan suuntaamiseen, tiedonluovutusten lähetteenä oli ollut tiedonkäyttöä koskeva rajoitus. Rajoituslauseen mukaan ” Suojelupoliisi saattaa tiedot (poliisiyksikkö):lle toimenpiteitä varten. Tätä asiakirjaa on käsiteltävä salassa pidettävänä asiakirjana viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24.1 §:n 9 kohdan mukaisesti, eivätkä tiedot ole asianosaisjulkista viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11.2 §:n 1 kohdan perusteella. Suojelupoliisi luovuttaa tiedot kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi. Tämän tiedoksiannon yhteydessä luovutettuja kohdehenkilöä koskevia tietoja voidaan käyttää ainoastaan sellaisen poliisitoiminnan suuntaamiseksi, joka liittyy kansallisen turvallisuuden suojaamiseen. Tämän tiedusteluraportin tietoja ei saa käyttää esitutkinnassa näyttönä eikä myöskään salaisten pakkokeinojen perusteena. Tiedoksiannon yhteydessä luovutettavat tiedot ovat jaettavissa esitutkintaviranomaisten käyttöön edellä mainitussa käyttötarkoituksessa ja tiedot ovat syötettävissä asian käsittelyyn soveltuvaan henkilörekisteriin, mikäli syöttöedellytykset täyttyvät ja Suojelupoliisin asettamat rajoitukset tiedonkäsittelyn ja asianosaisjulkisuuden osalta pystytään takaamaan.”

Oikeusasiamiehen tarkastuspöytäkirjan mukaan on kuitenkin epäselvää, voiko viranomainen asettaa toiselle kansalliselle viranomaiselle luovuttamilleen tiedoille oikeudellisesti sitovan ja velvoittavan käyttöoikeusrajoituksen. Samoin on epäselvää, miten tällaisen rajoituksen mahdolliseen rikkomiseen voitaisiin oikeudellisesti puuttua. Tarkastuspöytäkirjassa tuodaan esiin, että poliisitoiminnan suuntaaminen on sinänsä mainittu esimerkiksi poliisilain 5 luvun 54 §:n 4 momentissa ja poliisin henkilötietolain 13 §:ssä, mutta käsitteen merkityssisällöstä ei ole säädetty. Edelleen esille tuodaan, että tiedustelumenetelmillä saadun tiedon luovuttamisesta poliisin toiminnan suuntaamiseksi ei ole säädetty laissa. Poliisilain 5 luvun 54 §:n 4 ja 5 momenttien mukaan ylimääräistä tietoa saa käyttää aina rikoksen estämiseksi, poliisin toiminnan suuntaamiseksi ja syyttömyyttä tukevana selvityksenä. Ylimääräistä tietoa saa käyttää myös hengelle, terveydelle tai vapaudelle aiheutuvan merkittävän vaaran taikka huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon estämiseksi. Poliisilain 5a luvun 44 §:n palomuurisäännöksessä ei säädetä tiedon luovutuksesta poliisin toiminnan suuntaamiseksi.

Tarkastuspöytäkirjassa tuodaan esiin myös poliisin henkilötietolain 50 §:n 2 momentti, jonka mukaan tiedustelumenetelmän avulla saadun tiedon luovuttamisessa rikostorjuntaan sovelletaan

poliisilain 5 a luvun 44 §:ää. Poliisin henkilötietolain 13§:n 1 momentissa säädetään henkilötietojen käsittelystä muuhun kuin niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen. Tarkastuspöytäkirjassa tuodaan esiin hallintovaliokunnan mietintö (HaVM 39/2018 vp, jossa katsottiin, että ”selvyyden vuoksi 50 §:n 2 momenttia on aiheellista täydentää viittauksella poliisilain 5 a luvun 44 §:ään, jolloin on täysin selvää, että palomuurisäännös rajoittaa myös henkilötietojen luovuttamista silloin, kun kyse on tiedustelumenetelmällä saaduista henkilötiedoista.” Oikeusasiamies katsoo, että tiedustelumenetelmällä saatua tietoa ei voida luovuttaa poliisitoiminnan suuntaamiseksi poliisin henkilötietolain 13 §:n 1 mom. 8 kohdan ja 50 §:n 2 momentin nojalla.

Edelleen tarkastuspöytäkirjassa tuodaan esiin, että tietojen luovutus yleisesti poliisitoiminnan suuntaamiseksi sivuuttaisi rikoksen (tai muun uhan) vakavuusasteen, ja että tiedustelumenetelmällä saadun tiedon luovuttaminen poliisitoiminnan suuntaamiseksi jää tuomioistuinkontrollin ulkopuolelle, vaikka tietoa käytettäisiin näyttönä.

Poliisilain 5a luvun 44 § ja poliisin henkilötietolain 50 §:n 2 momentin viimeinen lause eivät mahdollista tiedustelumenetelmän avulla saadun rikokseen liittymättömien henkilötietojen luovuttamista. Poliisilain 5 a luvun 44 §:n sääntely on sidottu pääosin rikoksien rangaistusasteikkoon. Sääntely ei siten kaikilta osin sovellu muihin tietoihin, joilla ei ole liittymää rikokseen tai rikosta ei ole tapahtunut. Toisaalta kuitenkin esille voi tulla tärkeää havaintotietoa esimerkiksi ilmiöstä, jota koskeva tieto olisi hyvä saattaa toimivaltaisen viranomaisten tietoon tilannekuvaan täydentämään. Tieto voisi myös olla perusteena toimivaltaisen viranomaisen toiminnan suuntaamiselle. Tällöin kyse ei olisi välttämättä rikostiedosta. Rikostorjunnan osalta kyse voi kuitenkin olla merkittävästä tiedosta tilannekuvaan.

Poliisilain palomuurisäännökset rajoittavat suojelupoliisin mahdollisuutta käyttää tiedustelutietoja tehtäväpiiriinsä kuuluvien rikosten estämisessä ja paljastamisessa tai mahdollisuutta luovuttaa tiedustelutietoja esitutkintaviranomaiselle tällaisten rikosten selvittämiseksi. Tästä johtuen muun muassa maanpetosrikoksia koskevan rikoslain 12 luvussa säädetty turvallisuussalaisuuden paljastaminen, puolueettomuusmääräysten rikkominen tai maanpetoksellinen yhteydenpito eivät kuulu suojelupoliisin ilmoitusvelvollisuuden piiriin. Suojelupoliisi saa joissakin tapauksissa kuitenkin ilmoittaa turvallisuussalaisuuden paljastamisesta tai maanpetoksellisesta yhteydenpidosta poliisilain 5 a luvun 44 §:n 1 ja 2 momentin nojalla.

Poliisilain 5 a luvun 44 §:n 1 momentin mukaan suojelupoliisin on ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava keskusrikospoliisille, jos tiedustelumenetelmän käytön aikana ilmenee, että voidaan olettaa tehdyksi sellainen rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta. Jossain määrin ongelmalliseksi on koettu myös tähän liittyen sääntely siitä, että suojelupoliisin päällikkö saa päätöksellään siirtää ilmoituksen tekemistä enintään vuodeksi kerrallaan, jos se on välttämätöntä kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi tai hengen tai terveyden suojaamiseksi. Suojelupoliisin päällikkö tekee päätöksen itsenäisesti eikä hän ole velvollinen ottamaan yhteyttä asiasta muihin viranomaisiin. Suojelupoliisin siviilitiedustelutehtävien ja kansallisen turvallisuuden suojaamisen kannalta säännös ei ole ongelmallinen ja tiedonluovutuksen ongelmat perustuvat muuhun sääntelyyn.

Henkilötiedon luovutus kansainväliselle järjestölle

Poliisin henkilötietolain 51 §:n 1 momentin mukaan suojelupoliisi saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa henkilötietoja ulkomaan turvallisuus- ja tiedustelupalvelulle sekä ulkomaan viranomaiselle, jonka tehtäviin kuuluu kansallisen turvallisuuden suojaaminen, oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen tai rikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen sekä kansainväliselle rikospoliisijärjestölle (Interpol) ja Euroopan unionin lainvalvontayhteistyövirastolle (Europol),

jos luovuttaminen on välttämätöntä suojelupoliisin tehtävän suorittamiseksi. Suomen tultua Naton tarkkailijajäseneksi kesällä 2022, suojelupoliisi on osallistunut Naton siviilitiedustelukomitean toimintaan. Suomen Nato-jäsenyys liitti Suomen sotilas- ja siviilitiedustelun osaksi liittokunnan tiedusteluyhteisöä. Kansallisessa tiedustelutoiminnassa korostuu kahdensivulinen ja monenkeskinen yhteistyö. Pykälään tulisi suojelupoliisin tiedon luovutuksen mahdollistamiseksi Suomen Nato-jäsenyyden toteuduttua selvyuden vuoksi lisätä kansainvälinen järjestö tiedonsaajana. Ilmaisu kattaisi myös muut kansainväliset järjestöt kuin kansainvälisen rikospoliisijärjestö Interpolin.

Laki sotilastiedustelusta

Vastaavasti kuin siviilitiedustelutoiminnan osalta on todettu, sotilastiedustelusta annettu laki (590/2019) tuli voimaan 1.6.2019.

Toisin kuin poliisilain 5 a luvun 44 §, sotilastiedustelun osalta niin kutsutusta palomuurista, eli rikosta koskevan tiedon luovuttamisesta säädetään lain 79-81 §:ssä. Sisällöllisesti pykälät vastaavat poliisilain 5 a luvun 44 §:ää. Säännöksissä säädetään sotilastiedusteluviranomaisen velvollisuudesta tai oikeudesta ilmoittaa minkä tahansa tiedustelumenetelmän käytön aikana havaitusta vakavasta rikoksesta keskusrikospoliisille tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle säännöksissä säädetyin tavoin tehdyksi oletetun tai hankkeilla olevan rikoksen vakavuusaste huomioiden.

Sotilastiedustelun tiedustelumenetelmillä saadun tiedon luovuttamisessa rikostorjuntaan on kyse poikkeuksesta tiedon käyttötarkoitussidonnaisuudesta. Tiedustelumenetelmän käytön aikana saatuja vähäisimpiä rikoksia koskevia tietoja ei saada luovuttaa rikostorjuntaan. Toisaalta suojelupoliisi on velvollinen luovuttamaan vakavimpia rikoksia koskevat tiedot rikostorjuntaan laissa säädetyin rajoituksin.

Aiemmin tässä esityksessä kuvatut eduskunnan oikeusasiamiehen ja tiedusteluvalvontavaltuutetun kannanotot koskevat myös sotilastiedusteluviranomaista vastaavasti kuin Suojelupoliisia.

Turvallisuustilanteen muutos

Turvallisuusympäristön muutosta käsittelevän valtioneuvoston ajankohtaiselonteon (VNS 1/2022 vp) mukaan Suomen ja Euroopan turvallisuus- ja toimintaympäristössä on tapahtunut perustavanlaatuisen muutos Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Sodat aiheuttavat myös sisäisen turvallisuuden uhkia.

Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon (VNS 3/2024 vp) mukaan Suomi huolehtii kansallisen tiedustelun kehittämistä vastaamaan lisääntyneisiin vaatimuksiin ja turvallisuusympäristön muutoksiin. Suomella on valmius tunnistaa, ennaltaehkäistä ja torjua vakoi-lua, hybridivaikuttamista, terrorismia ja sotilaallista uhkaa niin fyysisessä kuin kybermaailmassa. Jo vakiintuneen kansainvälisen tiedusteluyhteistyön lisäksi Suomi osallistuu aktiivisesti Naton tiedusteluyhteistyöhön.

Kansallisen riskiarvion 2023 (sisäministeriön julkaisuja 2023:4) mukaan rikollisuuden arvioidaan monimuotoistuvan ja kehittyvän. Rikollisuuskehityksessä korostuu väkivallan, ampumaseiden sekä huumausaineiden lisääntyminen sekä kokonaan tai osin tietoverkossa toteutetun ja rajat ylittävän rikollisuuden kasvaminen, koveneminen ja monimuotoistuminen. Yhä nuorempia henkilöitä on myös osallisina vakavassa väkivaltarikollisuudessa ja huumerikollisuudessa. Lisäksi järjestäytyneen rikollisuuden arvioidaan kasvavan, kansainvälistyvän ja kovenevan lähivuosina, seuraten muiden Euroopan unionin maiden yleistä kehitystrendiä.

Suojelupoliisin vuosikirja 2023 kuvaa Suomen turvallisuus- ja toimintaympäristöä ja kansallisen turvallisuuden katsauksessa 2023 tarkastellaan suojelupoliisin toimialaan kuuluvia ilmiöitä ja arvioidaan niiden kehitystä.

Poliisin tiedustelu ja tietoperusteinen johtaminen kytkeytyvät oikea-aikaiseen tilannetietoon (havainnot) ja tuon tiedon analyysiin. Näin on läpileikkaavasti poliisin toimialalla yleisesti ja erityisesti hybridiuhkien ja terrorismin torjunnassa. Keskeistä on saada ennakkovaroitus turvallisuusympäristöömme kohdentuvasta uhasta ja sen jälkeen kyvykkyydestä havaita poikkeavuudet, sekä muodostaa siitä nopeasti oikea analyysi toiminnan suunnittelua ja suuntaamista varten.

3 Tavoitteet

Vuonna 2019 voimaan tulleen siviilitiedustelua koskevan poliisilain 5 a luvun ja sotilastiedustelusta annetun lain säätämisen jälkeen Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut merkittävästi ja pysyvästi. Niin kutsutut hybridiuhhat eli vieraan valtion epäasiallinen vaikuttaminen ja sen uhka ovat kasvaneet. Nämä uhat haastavat kansallista turvallisuutta ja maanpuolustusta. Suomen NATO-jäsenyyden myötä uhkaympäristön muutos on edelleen voimistunut. Vastuut ja tarvittavat toimet eivät ole yhden ministeriön tai viranomaisen hallittavissa. Kansainvälisen ja kotimaisen yhteistyön merkitys ja tiedonvaihto korostuvat entisestään. Uudet turvallisuusuhat ovat samalla asymmetrisiä, eikä jakoa sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden välillä ole perinteisessä mielessä enää tehtävissä. Ulkoisen turvallisuuden uhat ilmenevät nykyisin liukuvasti ja tarkoituksellisen epäselvällä tavalla monesti jo sisäisen turvallisuuden puolella, muun muassa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden häiriöinä, sekä muina normaaliolojen häiriötilanteina tai informaatiovaikuttamisena, kehittyen vasta siitä mahdollisen laajemman uhan suuntaan.

Lähtökohtaisesti tiedusteluviranomainen käyttää toimivaltuuksiaan hankkimalla tietoa kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi, valtiojohdon päätöksenteon tukemiseksi ja muiden viranomaisten lakisääteisiä kansalliseen turvallisuuteen liittyviä tehtäviä varten eikä sillä aina ole sellaisia omia toimivaltuuksia, joita kansallisen turvallisuuden uhkiin reagoiminen edellyttäisi. Siksi kansallisen turvallisuuden, yhteiskunnan kokonaisedun kannalta ja vakavimpien uhkien ja niihin mahdollisesti liittyvien rikosten ennalta estämisen kannalta on välttämätöntä, että toimivaltainen viranomainen voi saada mahdollisimman laajasti tietoa niistä uhista, joita vastaan se voi antaa suojaa. Rikollisiin tekoihin toiminnallisen vasteen antaa ja rikokset tutkii pääosin poliisi ja jossakin tapauksissa muu rikostorjuntaviranomainen. Vaikka kansallisen turvallisuuden uhkiin liittyy pääsääntöisesti ulko- ja turvallisuuspoliittinen elementti, niitä voidaan usein käsitellä myös rikoksina erityisesti uhkien realisoituessa.

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa suojelupoliisille ja sotilastiedusteluviranomaiselle tietojen luovutus kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi riittävän laajasti sekä selkeyttää tiedustelumenetelmän käytön avulla saadun rikosta koskevan tiedon luovutusta poliisille.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää poliisilain palomuurisäännöksiä myös niin, että sääntely ei rajoittaisi suojelupoliisin tai sotilastiedusteluviranomaisen mahdollisuutta luovuttaa tiedustelumenetelmän käytön avulla saatua tietoa Keskusrikospoliisille ja muulle toimivaltaiselle viranomaiselle tehdystä tai vielä estettävistä olevasta maanpetos-, valtiopetos- tai terrorismirikoksesta. Tämä koskisi myös rikosta, josta säädetty ankarin rangaistus olisi alle kolme vuotta vankeutta. Tällaisia rikoksia ovat tuottamuksellinen turvallisuussalaisuuden paljastaminen, puolueettomuusmääräysten rikkominen, maanpetoksellinen yhteydenpito, laitton sotilaallinen toiminta, matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten ja terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistäminen.

Esityksen tavoitteena on myös mahdollistaa suojelupoliisille ja sotilastiedusteluviranomaiselle rikokseen liittymättömien tietojen, mukaan lukien henkilötietojen luovuttaminen, tilanteissa, joilla ei ole liittymää rikokseen tai rikosta ei ole tapahtunut. Tieto voi olla tärkeää havaintotietoa esimerkiksi ilmiöstä, jota koskeva tieto olisi hyvä saattaa poliisiin tai muun viranomaisen tietoon tilannekuvaa täydentämään. Poliisi tai muu viranomainen voisi käyttää tietoa tilannekuvansa muodostamisessa tai toimintansa suuntaamisessa. Tällöin kyse ei olisi rikostiedosta. Rikostorjunnan osalta kyse voi kuitenkin olla merkittävästä tiedosta tilannekuvaan.

Tavoitteena on myös, että suojelupoliisille mahdollistettaisiin henkilötiedon luovuttaminen puolustusliitto Natolle säätämällä tiedon luovutuksessa kansainväliselle järjestölle. Pohjois-Atlantin liitto on Yhdysvaltojen, Kanadan ja eurooppalaisten valtion muodostama kansainvälinen järjestö, jonka jäsenvaltio Suomi on ollut 4.4.2023 alkaen. Järjestön keskeinen tehtävä on taata jäsenvaltioidensa turvallisuus poliittisin ja sotilaallisin keinoin. Tiedonluovutuksen mahdollistaminen edistäisi siviilitiedusteluun liittyvää yhteistyötä Naton puitteissa. Termi kansainvälinen järjestö kattaisi myös kansainvälisen rikospoliisijärjestön (Interpol). Selvyyden vuoksi säädettäisiin mahdollisuudesta luovuttaa henkilötietoja myös Euroopan unionin toimielimille.

Esityksen tavoitteena on myös täsmentää poliisilain 5 a luvun 57 §:n kansainvälistä yhteistyötä koskevaa tietojen luovutussääntelyä siten, että se vastaisi sisällöllisesti poliisin henkilötietolain 51 §:n sääntelyä. Suojelupoliisilla on tarve luovuttaa salassa pidettäviä muitakin kuin henkilötietoja ulkomaisille tahoille vastaavalla tavalla kuin se voi voimassa olevan poliisin henkilötietolain nojalla luovuttaa henkilötietoja. Poliisilain ja poliisin henkilötietolain kansainvälisessä yhteistyössä tehtävien tietojen luovutusta koskevien sääntelyiden tulisi siten vastata toisiaan. Muilla kuin henkilötiedoilla tarkoitetaan esimerkiksi tilannekuva- tai ilmiötietoja ja analyysseja.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Poliisilain 5 a luvun 44 §:n otsikko muutettaisiin ja pykälän 1 ja 2 momenttia täsmennettäisiin sen selventämiseksi, että sääntelyä sovelletaan pelkästään tiedustelumenetelmän käytön avulla eikä tiedustelumenetelmän käytön aikana saadun tiedon ilmoittamiseen ja luovuttamiseen.

Poliisilain 5 a luvun 44 §:ään lisättäisiin uusi 4 momentti ja uusi 5 momentti. Momentissa 4 ehdotetaan, että suojelupoliisi saisi aina ilmoittaa rikoslain 12, 13 ja 34 a luvussa rangaistavaksi säädettyistä maanpetosrikoksista, valtiopetosrikoksista ja terrorismirikoksista ja luovuttaa sitä koskevaa tietoa toimivaltaiselle viranomaiselle.

Pykälän 5 momentissa ehdotetaan, että suojelupoliisi saisi luovuttaa rikosta koskevaa tietoa kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi ja muuksi toimivaltaisen viranomaisen toiminnan suuntaamiseksi. Tarkoituksena on erityisesti lisätä tiedonantomahdollisuuksia tiedusteluviranomaiselta niille toimivaltaisille viranomaisille, jotka vastaavat uhkien realisoituessa niihin annettavasta toiminnallisesta vasteesta niin operatiivisen kenttätoiminnan, rikostutinnan kuin uhkien ennalta estämisen osalta. Ehdotetulla säännöksellä lisättäisiin mahdollisuuksia turvallisuusviranomaisten yhteisen tilannekuvan kehittämiseen ja uhkaympäristön tehokkaaseen hallintaan ja uhkien torjuntaan. Samalla tiedon käyttöä koskevilla ehdottomilla kielloilla ja erikseen mahdollisesti suojelupoliisista annettavilla lisärajoitteilla estetään kokonaisuutena se, ettei momentin perusteella annettavaa tietoa voida käyttää miltään osin näyttönä rikosasiassa tai rikoksen selvittämiseksi pakkokeinon perusteena. Näin ollen 5 momentti eroaa 44 §:n 1-2 ja 4 momentissa luovutettavasta tiedosta, kun viimeksi mainittujen avulla luovutettavaa tietoa voidaan käyttää tarvittaessa näyttönä ja pakkokeinon perusteena.

Poliisilain 5 a luvun 44 a, 44 b ja 55 §:n osalta kyse on käytännössä teknisestä muutoksesta ja selkeyttämisestä liittyen 44 §:n muuttamiseen. Luvun kansainvälistä yhteistyötä koskevassa 57 §:ssä ja poliisin henkilötietolain henkilötietojen luovuttamista kansainvälisessä yhteistyössä koskevassa 51 §:ssä mahdollistettaisiin tiedon luovutus Pohjois-Atlantin liitolle.

Poliisin henkilötietolain 50 §:ää selkeytettäisiin niin, että säännöksessä todettaisiin tiedustelumenetelmän käytön avulla saadun rikokseen liittyvän henkilötiedon luovuttamisesta säädettyyn poliisilain palomuurisääntelyssä. Palomuuria koskevassa sääntelyssä eli poliisilain 5 a luvun 44 §:ssä säädettyisiin siten ainoastaan sellaisen henkilötiedon luovuttamisesta, joka liittyy pykälässä tarkoitettuun rikokseen, joka tieto on saatu tiedustelumenetelmän käytön avulla. Sääntelymuutoksella täsmennettäisiin tältä osin jossain määrin epäselvää nykytilaa henkilötietojen luovuttamista koskien.

Sotilastiedustelusta annetun lain 79-81 §:ä systematisoitaisiin siirtämällä voimassa olevia säännöksiä pykälien välillä koherentimmiksi kokonaisuuksiksi. Muutoksen myötä 79 § koskisi ainoastaan rikosta koskeva tiedon luovuttamista rikostorjuntaan ja 80 § rikosta koskevan tiedon luovuttamista toiminnan suuntaamiseksi sekä tiedon luovuttamista syyttömyyttä koskevaksi selvitykseksi ja tiettyjen merkittävien vaarojen tai vahinkojen estämiseksi.

Ehdotettu uusi 80 a § sisältäisi säännökset tiedon luovuttamista koskevasta päätöksenteosta ja 81 § rikosta koskevan tiedon käytöstä ilmoittamisesta ja tiedon käytöstä tuomioistuimessa.

Pykäliin tehtäisiin vastaavat sisällölliset ja tekniset muutokset, mitä poliisilain 5 a luvun 44 §:ään sekä 44 a ja 44 b §:iin on tässä esityksessä ehdotettu.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Turvallisuusviranomaisten tietojenvaihto syventää entisestään yhteistyötä. Suojelupoliisin ja sotilastiedusteluviranomaisen tiedustelumenetelmän käytön avulla saamien tietojen luovuttaminen aikaisempaa laajemmin toimivaltaiselle viranomaiselle varmistaa ja tehostaa asianomaisen viranomaisen toimintamahdollisuuksia nykyisessä turvallisuusympäristössä.

Ehdotetut säännökset, joiden mukaan suojelupoliisi tai sotilastiedusteluviranomainen saisi aina ilmoittaa tiedustelumenetelmän käytön avulla havaitusta tehdystä tai vielä estettävissä olevasta rikoslaissa rangaistavaksi säädettyistä maanpetosrikoksista, valtiopetosrikoksista ja terrorismirikoksista ja luovuttaa sitä koskevaa tietoa toimivaltaiselle viranomaiselle, olisi yhteensopiva kansallista turvallisuutta ja maanpuolustusta uhkaavien rikosten estämiseen, paljastamiseen tai selvittämiseen liittyvän tiedon käyttötarkoituksen kanssa.

Ehdotettu sääntely ei vaikuttaisi Rajavartiolaitokseen, koska se ei tutki mainittuja rikoksia. Rajavartiolaitos voi rajavartiolain 22 §:n nojalla poliisin pyynnöstä ja poliisin johdolla osallistua terroristisessa tarkoituksessa tehtävän rikoksen torjumiseen. Rajavartiolaitoksen toiminnan kannalta on myönteistä se, että suojelupoliisi ja sotilastiedusteluviranomainen saisi aina luovuttaa tiedustelumenetelmän käytön avulla saatua rikosta koskevaa tietoa kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi ja muun toimivaltaisen viranomaisen toiminnan suuntaamiseksi. Tämä vahvistaisi Rajavartiolaitoksen tilannekuvaa nykyisessä turvallisuustilanteessa. Suojelupoliisin ja sotilastiedusteluviranomaisen mahdollisuus luovuttaa tietoa toimivaltaisen viranomaisen toiminnan suuntaamiseksi voisi olla merkityksellistä myös Tullin tilannekuvalle.

Ehdotettu sääntely, joka sallisi suojelupoliisin luovuttaa rikostietoa kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi tai toimivaltaisen viranomaisen toiminnan suuntaamiseksi, ei mahdollistaisi tiedon käyttöä salaisten tiedonhankintakeinojen ja pakkokeinojen perusteena tai näyttönä rikosasiassa. Rikosasiassa oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimukseen ei vaikuta suojelupoliisin

ja sotilastiedusteluviranomaisen tiedonluovutusmahdollisuuden laajentaminen siten, että suoje-
lupoliisi saisi luovuttaa rikosta koskevaa tietoa kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi ja
muuksi toimivaltaisen viranomaisen toiminnan suuntaamiseksi.

Suomi on Nato-jäsenyyden myötä osa eurooppalaista ja transatlanttista turvallisuusyhteisöä.
Suoje-
lupoliisin kansainväliseen yhteistyöhön liittyvä tiedonvaihto tehostuu tältäkin osin.

Taloudellisten vaikutusten osalta viitataan poliisin osalta hallituksen esityksessä siviilitieduste-
lulainsäädännöksi (HE 202/2017 vp) arvioituihin vaikutuksiin. On huomioitava, että tietoja
vaihrettiin palomuurisääntelyn puitteissa ennen laillisuusvalvojan kannanottoa. Tietoja vaihde-
taan myös muun sääntelyn perusteella.

Lakiehdotus parantaisi kansallista turvallisuutta.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Esityksen valmistelussa keskeinen tavoite on ollut sääntelyn selkeyttäminen ja ajantasaistami-
nen. Pääasiallisena vaihtoehtona esitettävälle muutoksille on sääntelyn säilyttäminen voimassa
olevien lakien mukaisina. Nykytilan säilyttämisen myötä voimassa olevassa lainsäädännössä
havaitut tulkinnanvaraisuudet säilyisivät ennallaan, ja tiedonluovutus olisi edelleen rajoitettua
eikä mahdollistaisi muuttuneen toimintaympäristön uhkiin vastaamiseksi tiedon luovuttamista
toimivaltaisen viranomaisen toiminnan suuntaamiseksi tai Pohjois-Atlantin liitolle. Toimival-
taisilla viranomaisilla ei olisi mahdollisuutta toteuttaa lakisääteisiä tehtäviensä mahdollisimman
tehokkaasti nykyisessä turvallisuustilanteessa.

~~5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot~~

---

6 Lausuntopalaute

xxx

7 Säännöskohtaiset perustelut

Poliisilaki

39 §. *Tiedustelumenetelmän käytöstä päättäminen eräissä tilanteissa.* Pykälän 3 momentin
viittaussäännökseen tehtäisiin tekninen muutos 5a luvun 44 §:n muuttamisen takia. Momentissa
viitattaisiin 44, 44 a ja 44 b §:iin sekä 47 §:ään.

44 §. *Tiedustelumenetelmän käytön avulla saadun rikostiedon luovuttaminen rikostorjuntaan.*

Pykälässä säädettäisiin niin sanotusta palomuurista ja siihen liittyvistä eräistä poikkeuksista
käyttötarkoitussidonnaisuuteen. Tiedustelutoimivaltuuksilla saatuja tietoja ei lähtökohtaisesti
saisi käyttää muuhun tarkoitukseen kuin kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi.

Pykälän otsikkoa muutettaisiin pykälän sisältöön tehtäviä muutoksia vastaavasti. Muutosten tar-
koituksena olisi ilmentää, että pykälässä säädettäisiin sellaisen rikostiedon, joka on saatu tie-
dustelumenetelmän käytön avulla, luovuttamisesta rikostorjuntaan. Pykälän nykyisenä otsik-
kona on ”siviilitiedustelussa saadun tiedon luovuttaminen rikostorjuntaan”.

Pykälän 1 momentti, joka koskee jo tapahtuneen rikoksen ilmoittamista keskusrikospoliisille, säilyisi pääosin ennallaan. Momenttiin tehtäisiin kuitenkin kaksi täsmennystä.

Pykälän 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan suojelupoliisin on ilman aiheutonta viivytystä ilmoitettava keskusrikospoliisille, jos tiedustelumenetelmän käytön aikana ilmenee, että voidaan olettaa tehdyksi sellainen rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta. Virkkeessä esiintyvä ilmaisu "jos tiedustelumenetelmän käytön aikana ilmenee" on jossain määrin tulkinnanvarainen, mistä johtuen se muutettaisiin sääntelyn tarkoitusta paremmin vastaavaan ja täsmällisempään muotoon "jos tiedustelumenetelmän käytön avulla saadusta tiedosta ilmenee". Ilmaisua selvennettäisiin sen ilmentämiseksi, että palomuurisääntelyä sovelletaan pelkästään sellaisen tiedon luovuttamiseen, jonka suojelupoliisi on saanut jollain niistä tiedustelumenetelmistä, joista säädetään 5 a luvun 2 §:ssä. Vaikka säännöksen tulkinnasta ei sinänsä ole käytännössä tähänkään saakka vallinnut epäselvyyttä, olisi säännökseen nykyisin sisältyvää ilmaisua mahdollista tulkita myös niin, että palomuurisääntelyä tulee soveltaa suojelupoliisin millä tahansa tavalla saaman tiedon luovuttamiseen, jos tieto on saatu sen ajanjakson aikana, kun käynnissä on ollut jonkin tiedustelumenetelmän käyttö. Suojelupoliisi voisi saada tiedon henkilön tekemästä rikoksesta esimerkiksi kansalaisen antamana vihjeenä tai julkisesti saatavilla olevien avointen tietolähteiden seurannan avulla sinä aikana, jolloin sillä olisi käynnissä kyseiseen henkilöön kohdistuva telekuuntelu. Täsmennyksellä selvennettäisiin, että momentin sisältämä palomuurisääntely ei koskisi eikä se siten myöskään rajoittaisi tällaisen muulla tavoin kuin tiedustelumenetelmän avulla saadun tiedon luovuttamista keskusrikospoliisille.

Pykälän 1 momentin kolmannen virkkeen mukaan "suojelupoliisi saa ilmoittaa tehdystä rikoksesta keskusrikospoliisille, jos ilmoituksella voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys sellaisen rikoksen selvittämiseksi, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kolme vuotta vankeutta". Säännöstä täydennettäisiin niin, että siitä ilmenisi suojelupoliisilla olevan oikeus paitsi ilmoittaa keskusrikospoliisille tiedustelumenetelmän käytön avulla havaitusta rikoksesta, myös oikeus yleisemmin luovuttaa sille tiedustelumenetelmän avulla saatua rikosta koskevaa tietoa. Säännöksessä nykyisin käytetyn sanan "ilmoittaminen" voidaan katsoa ensisijaisesti viittaavaan tilanteisiin, joissa suojelupoliisi saa havainnon jostakin sellaisesta rikoksesta, joka ei ole ollut aiemmin tiedossa, ja se saattaa tämän jälkeen keskusrikospoliisin tietoiseksi kyseisen rikoksen tapahtumisesta. Sääntelyä on syytä selkeyttää niin, että se koskisi myös sellaisia tilanteita, joissa keskusrikospoliisilla jo on tieto rikoksesta. Keskusrikospoliisin tietoisuus rikoksesta voi perustua esimerkiksi sen omaan paljastavaan toimintaan, suojelupoliisin aiemmin tekemään palomuri-ilmoitukseen tai keskusrikospoliisin joltain muulta taholta - esimerkiksi rikoksen uhrilta tai sivulliselta - vastaanottamaan rikosilmoitukseen. Sikäli kuin suojelupoliisi saisi tällaista jo entuudestaan keskusrikospoliisin tiedossa olevaa rikosta koskevaa tietoa tiedustelumenetelmän käytön avulla, on suojelupoliisin voitava luovuttaa sitä keskusrikospoliisille momentin sisältämän sääntelyn osoittamien rajojen puitteissa.

Pykälän 1 momenttiin tehtävä täsmäntävä lisäys merkitsisi näin ollen sitä, että suojelupoliisi saisi luovuttaa keskusrikospoliisille tiedustelumenetelmän käytön avulla saamaansa tietoa rikoksesta siihen katsomatta, onko kyseinen rikos jo entuudestaan ollut keskusrikospoliisin tiedossa vai ei. Rikosta koskevan tiedon luovuttaminen voisi tapahtua paitsi suojelupoliisin aloitteesta, myös keskusrikospoliisin suojelupoliisille osoittaman pyynnön johdosta. Rikosta koskevan tiedon luovuttamisen edellytykset vastaisivat niitä edellytyksiä, jotka on säädetty rikoksesta ilmoittamiselle. Jo tapahtunutta rikosta koskevan tiedustelumenetelmän käytön avulla saadun tiedon luovuttaminen edellyttäisi näin ollen sitä, että tiedon luovutuksella voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen selvittämiseksi ja että kyseessä olevasta rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kolme vuotta vankeutta.

Suojelupoliisin oikeus luovuttaa tiedustelumenetelmän käytön avulla saatua rikosta koskevaa tietoa keskusrikospoliisille koskisi myös 1 momentin ensimmäisen virkkeen tarkoittamia tilanteita, eli tilanteita, joissa suojelupoliisilla on ollut velvollisuus ilmoittaa keskusrikospoliisille

rikoksesta siksi, että siitä säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta. Sääntelyn täsmentäminen niin, että se sallisi suojelupoliisin luovuttaa keskusrikospoliisin pyynnöstä tiedustelumenetelmän avulla saatua rikosta koskevaa tietoa, ei merkitsisi oikeutta käyttää tiedustelua poliisilain salaisia tiedonhankintakeinoja ja pakkokeinolain salaisia pakkokeinoja koskevan sääntelyn kiertämiseen.

Tiedustelumenetelmän käyttö ei voi tapahtua keskusrikospoliisin pyynnöstä eikä käytön tarkoituksena voi olla rikosta koskevien tietojen hankkiminen keskusrikospoliisia varten. Tiedustelumenetelmää voidaan käyttää vain tiedon hankkimiseksi jostakin 5a luvun 3 §:ssä ja tietoliikennetiedustelusta siviilitiedustelussa annetun lain (582/2019) 3 §:ssä tarkoitetusta kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavasta toiminnasta, ja tiedustelumenetelmän käytön tulee muutenkin täyttää tässä luvussa tai tietoliikennetiedustelusta siviilitiedustelussa annetussa laissa menetelmän käytölle säädettyt yleiset ja erityiset edellytykset. Jos suojelupoliisi tiedustelumenetelmää käyttäessään kuitenkin saa tietoa paitsi kansallisen turvallisuuden uhkasta, myös rikoksesta, on sen palomuurisääntelyn osoittamissa rajoissa voitava sekä ilmoittaa rikoksesta keskusrikospoliisille että luovuttaa keskusrikospoliisille rikosta koskevaa tietoa.

Pykälän 2 momentti, joka koskee suojelupoliisin velvollisuutta ja oikeutta ilmoittaa hankkeilla olevasta rikoksesta toimivaltaiselle rikostorjuntaviranomaiselle, säilyisi samoin pääosin ennallaan. Momenttiin tehtäisiin vastaavat täsmennykset kuin pykälän 1 momenttiin.

Pykälän 2 momentissa esiintyvä ilmaisu "jos tiedustelumenetelmän käytön aikana ilmenee" muutettaisiin näin ollen muotoon "jos tiedustelumenetelmän avulla saadusta tiedosta ilmenee" sen selventämiseksi, että momentin sääntelyä sovelletaan pelkästään tiedustelumenetelmän avulla saadun tiedon ilmoittamiseen ja luovuttamiseen. Muulla tavalla kuin tiedustelumenetelmän käytön avulla saadun rikoksen estämiseksi tarpeellisen tiedon luovuttamista toimivaltaiselle viranomaiselle ei ole syytä rajoittaa, koska tietoa ei ole saatu erityisesti suojelupoliisin käyttöön säädettyjen tiedustelutoimivaltuuksien avulla.

Toiseksi 2 momenttia tarkistettaisiin 1 momenttia vastaavasti niin, että se jatkossa koskisi paitsi varsinaista ilmoittamista hankkeilla olevasta rikoksesta, myös muuta tiedon luovuttamista sellaisesta rikoksesta. Lisäys olisi tarpeen sen varmistamiseksi, että suojelupoliisilla on mahdollisuus luovuttaa toimivaltaiselle rikostorjuntaviranomaiselle lisätietoa sellaista rikosta koskien, jonka hankkeilla olostu kyseinen viranomainen sinänsä on jo saanut tiedon. Kyse voi olla esimerkiksi siitä, että poliisi jo olisi saanut joltain taholta vihjetietoa hankkeilla olevasta terroristisessa tarkoituksessa tehtävästä tuhotyöstä. Jos suojelupoliisi omassa siviilitiedustelumenetelmien avulla tapahtuvassa tiedonhankinnassaan saa lisätietoa esimerkiksi suunnitelmaan osallisista tai hankkeilla olevan rikoksen mahdollisesta tekopaikasta tai -ajankohdasta, suojelupoliisin olisi voitava luovuttaa kyseiset tiedot poliisille.

Pykälän 3 momentti olisi vastaava kuin voimassa olevan lain momentti.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti. Momentissa säädettäisiin suojelupoliisin oikeudesta 1 ja 2 momentin estämättä aina ilmoittaa tiedustelumenetelmän käytön avulla havaitusta jo tehdystä tai vielä estettävissä olevasta rikoslain 12, 13 ja 34 a luvussa säädetystä rikoksesta sekä luovuttaa tietoa sellaisesta rikoksesta 1 ja 2 momentissa tarkoitetulle toimivaltaiselle viranomaiselle.

Momentissa viitatuissa rikoslain 12, 13 ja 34 a luvuissa säädetään rangaistavaksi maanpetosrikokset, valtiopetosrikokset ja terrorismirikokset. Poliisilain 5 a luvun 3 §:n mukaan suojelupoliisin siviilitiedustelun ja siten myös tiedustelumenetelmien käytön kohteena voivat olla ulkomainen tiedustelutoiminta, kansanvaltaista yhteiskuntajärjestystä vakavasti uhkaava toiminta ja terrorismi. Rikoslain 12, 13 ja 34 a luvuissa rangaistavaksi säädettyissä teoissa on kyse

edellä mainittujen siviilitiedustelun kohdeuhkien rikosoikeudellisesti relevanteista il-menemis-muodoista. Maanpetos-, valtiopetos- ja terrorismirikosten estämisellä ja selvittämisellä suo-ja-taan kansallista turvallisuutta, mistä johtuen kyseisten kansallista turvallisuutta uhkaavien ri-kosten estämistä ja selvittämistä voidaan pitää tiedustelumenetelmiä käyttämällä hankittujen tietojen alkuperäisen käyttötarkoituksen kanssa yhteensopivina tietojen käyttötapoina. Koska kansallista turvallisuutta uhkaavien rikosten estäminen ja selvittäminen näin ollen sijoittuvat samaan jatkumoon siviilitiedustelun kanssa, ei näitä rikoksia koskevien tiedustelumenetelmän avulla saatujen tietojen luovuttamista toimivaltaiselle rikostorjuntaviranomaiselle ole syytä ra-joittaa vastaavalla tavalla kuin pykälän 1 ja 2 momentissa säädetään. Tässä momentissa käytetty ilmaisu "1 ja 2 momentin estämättä" merkitsisi sitä, että suojelupoliisi saa ilmoittaa jo tapahtu-neesta rikoslain 12, 13 tai 34 a luvussa tarkoitetusta rikoksesta keskusrikospoliisille ja luovuttaa keskusrikospoliisille sellaista rikosta koskevaa tietoa siihen katsomatta, onko rikoksesta sää-detty ankarin rangaistus vähintään kolme vuotta vankeutta. Ilmaisuu merkitsisi samoin sitä, että suojelupoliisi saisi ilmoittaa vielä hankkeilla olevasta rikoslain 12, 13 tai 34 a luvussa tarkoite-tusta rikoksesta rikoksen estämiseksi toimivaltaiselle viranomaiselle ja luovuttaa sille sellaista rikosta koskevaa tietoa siihen katsomatta, onko rikoksesta säädetty ankarin rangaistus vähintään kaksi vuotta vankeutta. Rikoslain 12, 13 ja 34 a luvussa tarkoitettuja rikoksia, joista säädetty ankarin rangaistus on alle kolme vuotta, ovat tuottamuksellinen turvallisuussalaisuuden paljas-taminen, puolueettomuusmääräysten rikkominen, maanpetoksellinen yhteydenpito, laiton soti-laallinen toiminta, matkustaminen terrorismirikoksen tekemistä varten ja terrorismirikoksen te-kemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistäminen.

Momentin tarkoituksena olisi mahdollistaa kansallista turvallisuutta uhkaavien rikosten ilmoit-taminen ja sellaisia rikoksia koskevien tietojen luovuttaminen toimivaltaiselle rikostorjuntavi-ranomaiselle laajemmin kuin mitä 1 ja 2 momenteissa on säädetty. Momentin salliva sääntely ei syrjäytä 1 ja 2 momentteihin sisältyvää velvoittavaa sääntelyä siten, että ilmoittaminen rikos-lain 12, 13 tai 34 a luvussa tarkoitetuista rikoksista muuttuisi suojelupoliisiin harkinnan va-raiseksi. Suojelupoliisilla olisi näin ollen 1 momentin nojalla velvollisuus ilmoittaa keskusri-kospoliisille tiedustelumenetelmän käytön avulla havaitsemastaan vähintään kuuden vuoden va-pausrangaistusuhkaisesta jo tapahtuneesta rikoksesta siihen katsomatta, missä rikoslain luvussa kyseinen rikos on säädetty rangaistavaksi. Vastaavasti suojelupoliisilla olisi 2 momentin nojalla aina velvollisuus ilmoittaa tiedustelumenetelmän käytön avulla havaitsemastaan vähintään kuu-den vuoden vapausrangaistusuhkaisesta vielä estettävissä olevasta rikoksesta siihen katsomatta, missä rikoslain luvussa kyseinen rikos on säädetty rangaistavaksi.

Pykälään ehdotetaan uusi 5 momentti. Suojelupoliisi saisi aina luovuttaa tiedustelumenetel-män käytön avulla saatua rikosta koskevaa tietoa kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi ja muuksi toimivaltaisen viranomaisen toiminnan suuntaamiseksi. Jos tietoa luovutettaisiin tämän momentin perusteella, tietoa ei saisi käyttää salaista tiedonhankintakeinoja, salaista pakkokeinoja tai muuta pakkokeinoja koskevan vaatimuksen tai päätöksen perusteena eikä näyttönä rikosasi-assa. Suojelupoliisilla olisi lisäksi oikeus asettaa muita luovutettujen tietojen salassapitoa, vai-tiolovelvollisuutta, käyttöä, edelleen luovutusta tai luovutetun aineiston palauttamista koskevia ehtoja.

Rikosta koskeva tieto voitaisiin momentin mukaan luovuttaa vain kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi ja muuksi toimivaltaisen viranomaisen toiminnan suuntaamiseksi. Tiedon-han-kinnan kohteena oleva toiminta voi siviilitiedustelumenetelmän käytön aikana edetä niin pit-källe, että siihen voitaisiin kohdistaa konkreettinen rikosepäily. Kansallisen turvallisuuden suo-jaaminen on käsitteenä laajempi kuin suojelupoliisin tiedustelumenetelmien käytön perusteena oleva toiminta. Ehdotettu sääntely mahdollistaisi suojelupoliisin toimivaltuuksilla saadun tie-don riittävän tehokkaan hyödyntämisen ja muille toimivaltaisille viranomaisille kansallista tur-vallisuutta koskevien vaaratilanteiden ehkäisemisen ja uhkien torjunnan. Momentissa ehdotetut rajoitukset liittyisivät rikosasiassa siviilitiedustelun suojaamiseen tai oikeudenmukaisen oikeu-denkäynnin vaatimukseen, koska siviilitiedustelulainsäädännön toimivaltuuksilla ei ole näytön hankkimisen tarkoitusta.

Lisäksi pykälässä säädettäisiin suojelupoliisin oikeudesta luovuttaa, ilman jo tapahtuneen tai vielä estettävissä olevan rikoksen rangaistavuuden mittaamisen arviointia, tiedustelumenetelmän käytön avulla saatua rikosta koskevaa tietoa toimivaltaiselle viranomaiselle. Toimi-valtainen viranomainen määrittäisi tapauskohtaisesti. Käytännössä luovutuksensaajana olisi usein poliisi, mutta kysymykseen tulisivat myös muut viranomaiset, kuten esimerkiksi Rajavartiolaitos, Tulli, Puolustusvoimat tai Maahanmuuttovirasto, jotka kaikki osaltaan hoitavat kansallisen turvallisuuden suojaamistehtäviä ja käsittelevät osaltaan niihin liittyviä rikosta koskevia tietoja la-
kisääteisten tehtäviensä takia.

Kun tietoa luovutettaisiin momentin mukaiseen käyttötarkoitukseen, sen käytölle asetettaisiin hyödyntämiskiello. Toimivaltainen viranomainen ei saisi käyttää tietoa rikoksen paljastamiseksi käytettävää salaista tiedonhankintakeinoja, salaista pakkokeinoja tai muuta pakkokeinoja koskevan vaatimuksen tai päätöksen perusteena eikä näyttönä rikosasiassa. Suojelu-poliisilla olisi oikeus asettaa ehtoja luovutettujen tietojen salassapitoa, vaitiolovelvollisuutta, käyttöä, edelleen luovutusta tai luovutetun aineiston palauttamista koskien. Näin ollen luovutettu tieto olisi ennen kaikkea toimintaa suuntaavaa ja tilannekuvaa tuottavaa, eikä siten saisi käyttää henkilön rikosvastuuseen saattamiseksi.

Momentin perusteella voimassa olevat tai asetettavat hyödyntämiskiellot aiheuttaisivat samalla poikkeuksen esitutkintalain (805/2011) 3 luvun 3 pykälään, jonka mukaan esitutkintaviranomaisen on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muuten on syytä epäillä, että rikos on tehty. Mikäli poliisi tai muu esitutkintaviranomainen olisi saanut rikosta koskevan tiedon poliisilain 5 a luvun 44 pykälän 5 momentin perusteella, ei se voisi tietoa koskevien käyttörajoitusten takia suorittaa saamansa tiedon pohjalta esitutkintaa tai kirjata asiasta rikosilmoitusta.

Poliisilain aiempien esitöiden mukaan poliisitoiminnan suuntaamisessa ”tietoa hyödynnetään välillisesti niin, että sitä ei käytetä näyttönä taikka pakkokeinon tai tiedonhankintakeinon perusteena vaan esimerkiksi tutkintalinjan valitsemiseksi.” Asiallisesti toiminnan suuntaaminen olisi nyt esitettävän 5 momentin mukaan sitä, että poliisilla tai muulla toimivaltaisella viranomaisella jo käynnissä olevassa tutkinnassa voitaisiin useista eri tutkintalinjoista priorisoida vaihtoehtoa, johon tiedustelumenetelmän käytön avulla annettu tieto antaisi viitteen kohdistaa tutkintaresursseja.

Toiminnan suuntaamista olisi myös se, että poliisi tai muu toimivaltainen viranomainen voisi momentin perusteella luovutetun rikostiedon avulla suunnata operatiivisen toimintansa painopistettä ja mahdollisesti estää uuden rikoksen tai rikollisuuden ilmiön kärjistymistä. Käytännössä poliisi voisi saada momentin perusteella suojelupoliisilta sellaista rikosta koskevaa tietoa, jota voitaisiin käyttää poliisilain 1 luvun 1 pykälässä mainittujen poliisin tehtävien suuntaamisessa, kuten esimerkiksi kansallisen turvallisuuden suojaamisessa tai rikosten ennalta estämisessä. Samalla tieto voisi täydentää poliisin tai muun toimivaltaisen viranomaisen rikollisuuden tilannekuvaa.

Toiminnan suuntaamiseksi saatua tietoa voitaisiin käyttää esimerkiksi uhka-arvion pohjana muun muassa kansalliseen turvallisuuteen liittyvään kohteeseen, symbolisesti tai muutoin merkitykselliseen kohteeseen, tai suurta väkijoukkoa koskevaan kohteeseen kohdistuvasta mahdollisesta uhasta. Lisäksi tietoa voitaisiin käyttää esimerkiksi yleiseen kokoukseen tai yleisötilaisuuteen kohdistuvan uhkan ennalta estämiseksi, rajoittamiseksi tai poistamiseksi. Tiedon avulla poliisi voisi toimivaltaisena viranomaisena kohdentaa näkyvää valvontaa kohteiden edustalle, tehdä tai päivittää suunnitelmiaan tai toimenpiteitään kohteen turvallisuus-ratkaisuihin ja poliisin operatiivisen toiminnan järjestelyihin liittyen. Lisäksi poliisi voisi saada tietoa rikoksista tai rikollisuuden ilmiöistä, joita se voisi hyödyntää analyysissään esimerkiksi rikosten ennalta estämiseksi tulevaisuudessa.

Vaikka tiedustelumenetelmän käytön avulla saatua tietoa voitaisiin 5 momentin mukaan aina luovuttaa kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi ja muuksi toimivaltaisen viranomaisen toiminnan suuntaamiseksi, ei tiedustelumenetelmän käytön tarkoituksena voi koskaan olla rikosta

koskevien tietojen hankkiminen toimivaltaista viranomaista varten. Kysymys on näin ollen siitä, että Suojelupoliisin hankkiessaan tietoa omien tehtäviensä suorittamiseksi tässä luvussa mainituilla toimivaltuuksilla ja samalla saadessaan sen oman arvion mukaan toimivaltaiselle viranomaiselle merkityksellistä kansalliseen turvallisuuteen kytkeytyvää rikosta koskevaa tietoa, se voisi sitä luovuttaa harkintansa mukaan. Samalla suojelupoliisi voisi varmistaa tosiasiaa sen, että kansallinen turvallisuuden suojaaminen voidaan turvata toimivaltaisen viranomaisen toimesta riittävän ja oikean tilannekuvan pohjalta ennalta estävästi.

44 a §. *Rikosta koskevan tiedon käyttö viranomaisessa.* Pykälään siirrettäisiin voimassa olevan poliisilain 5a luvun 44 §:n 5 ja 6 momentti. Pykäläehdotuksen 1 momentin mukaan jos esitutkintaviranomainen käynnistäisi esitutinnan tai ryhtyisi esitutkintatoimenpiteen käyttämiseen taikka toimivaltainen viranomainen käynnistäisi rikoksen estämiseen tähtäävän toimenpiteen 5 a luvun 44 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen perusteella, olisi esitutkintaviranomaisen tai toimivaltaisen viranomaisen ennen esitutinnan käynnistämistä tai esitutkintatoimenpiteen käyttämistä taikka rikoksen estämiseen tähtäävän toimenpiteen käynnistämistä ilmoitettava siitä suojelupoliisille.

Pykäläehdotuksen 2 momentin mukaan ehdotetun poliisilain 5 a luvun 44 §:n perusteella luovutettavan tiedon käyttämisestä näyttönä päättäisi tuomioistuimien pääasian käsittelyn yhteydessä. Tiedon käyttämisen kirjaamisesta esitutkintapöytäkirjaan säädettäisiin esitutkintalain 9 luvun 6 §:n 2 momentissa ja ilmoittamisesta haastehakemuksessa oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 5 luvun 3 §:n 1 momentin 9 kohdassa.

44 b §. *Tiedon luovuttaminen muuhun tarkoitukseen.* Pykälä vastaisi nykyisen 44 §:n 4 momenttia, kun voimassa olevan 44 §:n 4 momentti siirrettäisiin täksi uudeksi 44 § b pykäläksi. Momentissa säädettäisiin siitä, että suojelupoliisi saisi aina luovuttaa tiedustelumenetelmän käytön aikana saatua tietoa syyttömyyttä tukeväksi selvitykseksi sekä hengelle, terveydelle tai vapaudelle aiheutuvan merkittävän vaaran taikka huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon estämiseksi. Momentissa tarkoitettu vaara tai vahinko voi liittyä muuhunkin kuin rikokseen. Kysymys voisi olla esimerkiksi onnettomuuden estämisestä. Mitä merkittävämmästä vaarasta hengelle, terveydelle tai vapaudelle olisi kyse, sitä matalampi olisi kynnys tehdä ilmoitus esimerkiksi toimivaltaiselle viranomaiselle. Ilmoitus voitaisiin tehdä myös yksityiselle henkilölle tai yhteisölle, jos tämä olisi tarpeen merkittävän ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon vaaran estämiseksi.

45 §. *Tiedustelumenetelmällä saatujen tietojen hävittäminen.* Pykälän 2 momentin viittaus säännökseen tehtäisiin tekninen muutos 5a luvun 44 §:n muuttamisen takia. Momentissa viitattaisiin 44, 44 a ja 44 b §:iin.

55 §. *Yhteistyö muiden viranomaisten, yritysten ja yhteisöjen kanssa.* Pykälän 4 momenttia täsmennettäisiin. Rikosta koskevien tietojen luovuttamisesta rikostorjuntaan säädettäisiin 5 a luvun 44 §:ssä.

57 §. *Kansainvälinen yhteistyö.* Pykälän 4 momenttia tarkistettaisiin, niin että momentin tietojen luovutusta koskevaa sääntelyä täsmennettäisiin vastaamaan poliisin henkilötietolain 51 §:n sääntelyä. Suojelupoliisilla on tarve luovuttaa salassa pidettäviä muita kuin henkilötietoja ulkomaisille tahoille vastaavalla tavalla kuin se voisi poliisin henkilötietolain nojalla luovuttaa henkilötietoja. Poliisilain ja poliisin henkilötietolain kansainvälisessä yhteistyössä tehtävien tietojen luovutusta koskevien sääntelyiden tulisi siten vastata toisiaan. Suojelupoliisi voisi siten momentin nojalla luovuttaa muita kuin henkilötietoja ulkomaan turvallisuus- ja tiedustelupalve-

lulle sekä ulkomaan viranomaiselle, jonka tehtäviin kuuluu kansallisen turvallisuuden suojaaminen, oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen tai rikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen sekä Euroopan unionin virastolle ja toimielimelle sekä kansainväliselle järjestölle, jos luovuttaminen olisi tarpeen suojelupoliisin tai luovutuksensaajan tehtävän suorittamiseksi eikä tietojen luovuttaminen olisi vastoin kansallista etua. Pykälässä tarkoitetaan muilla kuin henkilötiedoilla esimerkiksi turvallisuusuhkia koskevia analyysyjä, ilmiöihin liittyviä tietoja tai tilannekuvatietoja. Saman pykälän voimassa olevissa 5 ja 6 momenteissa säädetään tiedonluovuttamiseen liittyvistä kansainvälisiin ja muihin perus- ja ihmisoikeusvelvoitteisiin liittyvistä rajoituksista.

Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa

50 §. Henkilötietojen luovuttaminen. Pykälän 2 momentin toista virkettä täsmennettäisiin siten, että tiedustelumenetelmän käytön avulla saadun rikokseen liittyvän henkilötiedon luovuttamisesta säädetäisiin poliisilain 5 a luvun 44 §:ssä. Momentin toista virkettä muutettaisiin siten, että siinä todettaisiin palomuuria koskevassa sääntelyssä eli poliisilain 5 a luvun 44 §:ssä säädettyjen ainoastaan sellaisista rikokseen liittyvistä henkilötiedoista, jotka on saatu tiedustelumenetelmän käytön avulla. Sääntelyllä täsmennettäisiin tältä osin jossain määrin epäselvää nykytilaa henkilötietojen luovuttamisesta. Momentin toisessa virkkeessä ehdotettaisiin siten säädettyväksi tarkkarajaisesta poikkeamisesta poliisin henkilötietolain soveltamisesta. Tätä toisessa virkkeessä olevaa poikkeusta lukuun ottamatta henkilötietojen luovuttamiseen sovellettaisiin poliisin henkilötietolakia. Palomuurisääntelyn tarkoituksena olisi rajoittaa ainoastaan tiedustelumenetelmän käytön avulla saadun rikostiedon ja rikoksiin liittyvien henkilötietojen luovuttamista. Muilta osin henkilötietojen luovuttamisesta säädetäisiin edelleen tässä pykälässä.

51 §. Henkilötietojen luovuttaminen kansainvälisessä yhteistyössä. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin niin, että suojelupoliisi saisi luovuttaa henkilötietoja kansainväliselle järjestölle. Muutoksen johdosta suojelupoliisille mahdollistuisi henkilötiedon luovuttaminen Natolle. Pohjois-Atlantin sopimusta koskeva laki (442/2023) tuli voimaan 5.4.2023 valtioneuvoston asetuksella Pohjois-Atlantin sopimuksesta (644/2023). Siviilitiedustelulla on Pohjois-Atlantin liitossa (Nato) tärkeä rooli. Naton siviilitiedusteluun liittyvä yhteistyö on keskitetty Naton turvallisuus- ja tiedustelujaostoon (Joint Intelligence and Security Division (JIS)), joka jakautuu puolestaan siviili- ja sotilastiedustelukomiteoihin. Näissä komiteoissa liittolaisia edustavat niiden siviili- ja sotilastiedustelupalvelut. Suojelupoliisi on osallistunut kattavasti siviilitiedustelukomitean toimintaan sen jälkeen, kun Suomesta tuli Naton tarkkailijajäsen kesällä 2022. Siviilitiedustelukomitean yksi tehtävä on tuottaa tietoa, joka tukee Natoa päätöksenteossa. Komiteassa on mukana liittolaismaiden turvallisuus- ja tiedustelupalveluita. Yhteistyötä tehdään Natoon kohdistuviin turvallisuusuhkiin liittyvissä asioissa, kuten terrorismin torjunnassa ja vastatiedustelussa. Tietojen vaihtaminen on olennainen osa toimintaa. Suojelupoliisille tulisi ehdotetun muutoksen myötä mahdollisuus luovuttaa henkilötietoja Naton jäsenvaltioiden turvallisuus- ja tiedustelupalveluiden lisäksi kansainväliselle järjestölle eli Natolle ja sen toimielimille. Selvyyden vuoksi samassa yhteydessä momenttiin lisättäisiin mahdollisuus luovuttaa henkilötietoja Euroopan unionin virastoille, kuten Euroopan unionin lainvalvontayhteistyövirastolle eli Europolille sekä sen toimielimelle, kuten komission pääosastoille. Komission pääosastoilla on esimerkiksi pakotteisiin liittyviä tehtäviä, joita varten Suojelupoliisin olisi voitava luovuttaa henkilötietoja. Koska momentissa säädetäisiin tietojen luovuttamisesta erikseen Euroopan unionin virastoille, voitaisiin momentista poistaa erillinen maininta Europolista. Samoin perustein koska momenttiin lisättäisiin mahdollisuus luovuttaa henkilötietoja kansainväliselle järjestölle, voitaisiin momentista poistaa erillinen maininta kansainvälisestä rikospoliisijärjestöstä Inter-polista. Europolin ja Interpolin osalta muutoksilla ei muutettaisi voimassa olevaa asiantilaa eli niille voitaisiin jatkossakin momentin nojalla luovuttaa henkilötietoja.

Tietojen luovuttamisen edellytyksenä olisi niiden välttämättömyys kyseisen tehtävän kannalta. Tältä osin ei muutettaisi voimassa olevassa laissa säädettyä tiedonluovuttamiskynnystä.

Laki sotilastiedustelusta annetun lain muuttamisesta

79 §. Rikosepäilystä ilmoittaminen. Pykälässä säädettäisiin niin sanotusta palomuurista, joka koskisivat eräitä poikkeuksia käyttötarkoitussidonnaisuuteen. Tiedustelutoimivaltuuksilla saatuja tietoja ei lähtökohtaisesti saisi käyttää muuhun tarkoitukseen kuin tämän lain 2 §:ssä säädettyä tarkoitusta varten. Säännöksen tulkinnasta ei ole käytännössä vallinnut epäselvyyttä, mutta muutoksella halutaan täsmentää säännöksen sanamuotoa mahdollisten tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi. Tältä osin pykälän muutoksia ei voida pitää merkittävänä, sillä jo nykyisessä oikeustilassa ilmoituksen on katsottu voivan sisältää myös rikosta koskevaa tietoa eikä sääntely ole ottanut kantaa siihen, onko toimivaltaisella viranomaisella jo tieto ilmoitettavasta rikoksesta. Rikosta koskevan tiedon luovuttamisen edellytykset vastaisivat edelleen niitä edellytyksiä, jotka on säädetty rikoksesta ilmoittamiselle.

Lisäksi pykälässä aiemmin mainittu keskusrikospoliisi muutettaisiin muotoon toimivaltainen viranomainen. Viranomaisia, joiden lakisääteisiin tehtäviin kuuluu rikostorjunta, on useita keskusrikospoliisin lisäksi, kuten Puolustusvoimat, Tulli ja Rajavartiolaitos.

Pykälän 1 momentin ensimmäistä virkettä selkeytettäisiin viittaamalla tiedustelumenetelmän käytön avulla saatuun tietoon. Sotilastiedusteluviranomaisen olisi ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle, jos tiedustelumenetelmän käytön avulla saadusta tiedosta ilmenee, että voidaan olettaa tehdyksi sellainen rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta.

Muutos kuvaa palomuurisääntelyn tarkoitusta aiempaa paremmin ja sitä sovellettaisiin pelkätään sellaisen tiedon luovuttamiseen, jonka sotilastiedusteluviranomainen on saanut jollain tiedustelumenetelmällä. Momentin sisältämä palomuurisääntely ei koskisi eikä rajoittaisi muulla tavoin kuin tiedustelumenetelmän avulla saadun tiedon luovuttamista toimivaltaiselle viranomaiselle.

Momenttia tarkennettaisiin myös lisäämällä nimenomainen viittaus siihen, että sotilastiedusteluviranomainen voi luovuttaa säännöksessä tarkoitettua rikosta koskevaa tietoa toimivaltaiselle viranomaiselle ilmoittamisen lisäksi.

Pykälän 2 momenttiin siirrettäisiin voimassa olevan lain 80 §:n 1 momentti. Lain 80 §:n 1 momentti koskee sotilastiedusteluviranomaisen velvollisuutta ja oikeutta ilmoittaa hankkeilla olevasta rikoksesta toimivaltaiselle viranomaiselle.

Momenttiin tehtäisiin vastaavat täsmennykset kuin pykälän 1 momenttiin, ja 2 momentissa viitattaisiin tiedustelumenetelmän avulla saatuun tietoon. Muulla tavalla kuin tiedustelumenetelmän käytön avulla saadun tiedon luovuttamista toimivaltaiselle viranomaiselle ei ole syytä rajoittaa.

Toiseksi momenttia tarkistettaisiin 1 momenttia vastaavasti niin, että se jatkossa koskisi paitsi varsinaista ilmoittamista hankkeilla olevasta rikoksesta, myös muuta tiedon luovuttamista sellaisesta rikoksesta. Lisäys olisi tarpeen sen varmistamiseksi, että sotilastiedusteluviranomaisella on mahdollisuus luovuttaa toimivaltaiselle viranomaiselle lisätietoa sellaista rikosta koskien, jonka hankkeilla olosta kyseinen viranomainen sinänsä on jo saanut tiedon.

Pykälän 3 momenttiin siirrettäisiin voimassa olevan lain 79 §:n 2 momentti. Momentti koskee tilanteita, joissa tiedustelumenetelmän käytön aikana on saatu tietoa, jolla voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys sellaisen rikoksen selvittämiseksi, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kolme vuotta vankeutta. Momentissa tarkoitettu ilmoittaminen ja tiedon luovuttaminen ovat vapaaehtoisia.

Säännöstä täydennettäisiin siten, että siitä kävisi aiempaa selvemmin ilmi se, että ilmoituksen lisäksi sotilastiedusteluviranomainen voisi luovuttaa myös rikosta koskevaa tietoa, jonka se on saanut tiedustelumenetelmän käytön avulla. Rikosta koskevan tiedon luovuttaminen voisi tapahtua paitsi sotilastiedusteluviranomaisen aloitteesta, myös toimivaltaisen viranomaisen sotilastiedusteluviranomaiselle osoittaman pyynnön johdosta. Pyyntö ei merkitsisi oikeutta käyttää tiedustelua salaisia tiedonhankintakeinoja ja pakkokeinoja koskevan sääntelyn kiertämiseen.

Pykälän 4 momenttiin siirrettäisiin voimassa olevan lain 80 §:n 2 momentti. Momentti koskee tilanteita, joissa tiedustelumenetelmän käytön aikana on saatu tietoa, joka koskee hankkeilla olevaa rikosta, josta säädetty ankarain rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta. Momenttiin tehtäisiin vastaavat muutokset, mitä aiempiin momentteihin on esitetty. Momentissa tarkoitettu ilmoittaminen ja tiedon luovuttaminen ovat vapaaehtoisia.

Pykälän 5 momentti olisi uusi. Sinä säädetäisiin sotilastiedusteluviranomaisen oikeudesta 1-4 momentin estämättä aina ilmoittaa tiedustelumenetelmän käytön avulla havaitusta jo tehdystä tai vielä estettävissä olevasta rikoslain 12, 13 ja 34 a luvussa säädetystä rikoksesta sekä luovuttaa tietoa sellaisesta rikoksesta 1 ja 2 momentissa tarkoitettulle toimivaltaiselle viranomaiselle. Momentissa viitatuissa rikoslain luvuissa säädetään rangaistavaksi maanpetosrikokset, valtiopetosrikokset ja terrorismirikokset.

Rikoslain 12, 13 ja 34 a luvussa tarkoitettuja rikoksia, joista säädetty ankarin rangaistus on alle kolme vuotta, ovat tuottamuksellinen turvallisuussalaisuuden paljastaminen, puolueettomuusmääräysten rikkominen, maanpetoksellinen yhteydenpito ja laitton sotilaallinen toiminta.

Maanpetos-, valtiopetos- ja terrorismirikosten estämisellä ja selvittämisellä suojataan maanpuolustusta ja kansallista turvallisuutta, minkä vuoksi kyseisten rikosten estämistä ja selvittämistä voidaan pitää tiedustelumenetelmiä käyttämällä hankittujen tietojen alkuperäisen käyttötarkoituksen kanssa yhteensopivina tietojen käyttötapoina. Sotilastiedusteluviranomaisen tiedustelutoiminnan kohteena on lain 4 §:n mukaan muun muassa Suomen maanpuolustukseen kohdistuva tiedustelutoiminta. Kohteena olevaa toimintaa voidaan toteuttaa ei rikolliseksi toiminnaksi katsottavin keinoin, mutta se voi toiminnan kehittyessä muuttua rikokseksi. Näin ollen on luonnollista, että samaan uhkakokonaisuuteen liittyvä tietoa toiminnasta voidaan siirtää myös toimivaltaiselle viranomaiselle rikoksen torjumiseksi.

Momentin salliva sääntely ei syrjäytä 1 ja 2 momentteihin sisältyvää velvoittavaa sääntelyä siten, että ilmoittaminen rikoslain 12, 13 tai 34 a luvussa tarkoitetuista rikoksista muuttuisi sotilastiedusteluviranomaiselle harkinnan varaiseksi.

80 §. Ilmoittaminen ja tiedon luovuttaminen eräissä tapauksissa. Pykälän 1 momentti olisi uusi. Voimassa olevan lain 1 momentti siirrettäisiin aiemmin mainitusti 79 §:n 3 momentiksi.

Momentin mukaan sotilastiedusteluviranomainen saisi luovuttaa tiedustelumenetelmän käytön avulla saatua rikosta koskevaa tietoa aina maanpuolustuksen tai kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi ja muuksi toimivaltaisen viranomaisen toiminnan suuntaamiseksi. Jos tietoa luovutettaisiin momentissa tarkoitettuun tavoin, tietoa ei saisi käyttää salaista tiedonhankintakeinoa, salaista pakkokeinoa tai muuta pakkokeinoa koskevan vaatimuksen tai päätöksen perusteena eikä näyttönä rikosasiassa. Asiallisesti toiminnan suuntaamisella tarkoitettaisiin momentissa sitä, että toimivaltaisella viranomaisella jo käynnissä olevassa toiminnassa voitaisiin useista eri toimintavaihtoehtoista priorisoida vaihtoehtoa, johon tiedustelumenetelmän käytön avulla saatu tieto antaisi toimivaltaiselle viranomaiselle viitteen kohdistaa resursseja parhaalla mahdollisella tavalla.

Ehdotetun sääntelyn tarkoituksena olisi mahdollistaa sotilastiedusteluviranomaisen toimivaltuuksillaan saaman tiedon riittävän tehokas hyödyntäminen. Säännöksellä vastattaisiin ensisijaisesti laaja-alaisen vaikuttamisen aiheuttamiin turvallisuusuhkiin, jotka kattavat laajan joukon erilaisia vaikuttamisen keinoja. Laaja-alainen vaikuttaminen voi sisältää esimerkiksi välineellistettyä maahanmuuttoa, kyberhyökkäyksiä ja kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvaa tiedustelutoimintaa samanaikaisesti. Sääntely antaisi toimivaltaisille viranomaisille aiempaa paremmat mahdollisuudet maanpuolustusta ja kansallista turvallisuutta koskevien vaaratilanteiden ehkäisemiseen ja uhkien torjuntaan. Uhkien torjunta edellyttää tehokasta moniviranomaisyhteistyötä, jonka pohjana on riittävä tiedonvaihto eri viranomaisten välillä.

Momentissa ehdotetut rajoitukset voisivat liittyä esimerkiksi rikosasiassa oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimukseen, koska sotilastiedustelulainsäädännössä ei ole kyse näytön hankkimisesta.

Pykälän 2 momenttiin siirrettäisiin voimassa olevan lain 80 §:n 4 momentti. Säännökseen ei tehtäisi sisällöllisiä muutoksia.

Pykälän 3 momentti olisi uusi. Säännöksen mukaan sotilastiedusteluviranomainen voisi asettaa tässä pykälässä tarkoitettulle luovutetulle tiedolle salassapitoa, vaitiolovelvollisuutta, käyttöä, edelleen luovutusta tai luovutetun aineiston palauttamista koskevia ehtoja. Luovutettavia tietoja koskee käytännössä aina poikkeuksellisen korkea suojaamisen aste, jolloin tietoa ei voi käsitellä ja käyttää rajoituksetta. Lisäksi tiedon käytön rajoituksilla pyritään turvaamaan sotilastiedustelun operatiivinen toiminta ja suorituskyky sekä ehkäisemään sotilastiedusteluviranomaisen virkamiesten henkeen ja terveyteen kohdistuvia uhkia.

Edellä sanotusta johtuen luovutettu tieto olisi ennen kaikkea toimintaa suuntaavaa ja tilannekuvaava tuottavaa tietoa, eikä tietoa saisi käyttää henkilön rikosvastuuseen saattamiseksi.

Momentin perusteella voimassa olevat tai asetettavat hyödyntämiskiellot aiheuttaisivat samalla poikkeuksen esitutkintalain (805/2011) 3 luvun 3 pykälään, jonka mukaan esitutkintaviranomaisen on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muuten on syytä epäillä, että rikos on tehty.

80 a §. *Tietojen luovutuksesta ja ilmoituksen siirtämisestä päättäminen.* Pykälän 1 momenttiin siirrettäisiin voimassa olevan lain 79 §:n 6 momentti ja 80 §:n 6 momentti ja ne yhdistettäisiin. Säännökseen tehtäisiin ainoastaan tekninen muutos, jolla viitattaisiin lain 6 lukuun kokonaisuudessaan. Muilta osin säännökseen ei tehtäisi sisällöllisiä muutoksia.

Pykälän 2 momenttiin siirrettäisiin 79 §:n 1 momentti ja 3 momentti sekä 80 §:n 3 momentti niiltä osin, kuin ne koskevat ilmoituksen siirtämistä tai ilmoituksen tekemistä. Säännökset yhdistettäisiin koherentiksi kokonaisuudeksi. Säännökseen otettaisiin mukaan myös 79 §:n uusi 5 momentti.

81 §. *Rikosta koskevan tiedon käytöstä ilmoittaminen ja käyttö tuomioistuimessa.* Pykälän otsikko muutettaisiin vastamaan esitetyn pykälän sisältöä.

Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin säännöstä selkeyttäviä muutoksia. Asiallisesti säännös säilyisi ennallaan.

Pykälän 2 momenttiin siirrettäisiin voimassa olevan lain 79 §:n 5 momentti sekä 80 §:n 5 momentti, jotka yhdistettäisiin yhdeksi säännökseksi. Uuteen säännökseen ei tehtäisi asiasisällöllisiä muutoksia.

~~8 Lakia alemman asteinen sääntely~~

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulisivat voimaan mahdollisimman pian.

10 Toimeenpano ja seuranta

~~11 Suhde muihin esityksiin~~

~~11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä~~

11.2 Suhde talousarvioesitykseen

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslain 10 §:n mukaista suojaa täydentää ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (Euroopan ihmisoikeussopimus) 8 artiklan mukainen yksityiselämän suoja.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen mukaan olennaista on, että laissa säädetään rajoituksista ja ehdoista, joita tietojen edelleen luovuttamisessa on noudatettava, ja niistä olosuhteista, joissa tiedot on hävitettävä.

Perustuslain 2 §:n mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Julkisen vallan käytön tulee olla palautettavissa eduskunnan säätämässä laissa olevaan toimivaltaperusteeseen (HE 1/1998 vp, s. 74). Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Tiedustelulainsäädännön antaminen mahdollistettiin muuttamalla perustuslain 10 §:ää. Perustuslain 10 §:n muuttamista koskevassa perustuslakivaliokunnan mietinnössä valiokunta tähdentää myös sitä, että perustuslaista johtuva tarve yhtäältä tulkita kansallisen turvallisuuden käsitettä suppeasti sekä toisaalta asettaa uhan vakavuusaste korkealle (PeVM 4/2018 vp— HE 198/2017 vp). Kansallisen turvallisuuden käsitteen osalta on katsottu, että valtioilla on varsin laaja harkintavalta sen suhteen, millaisen toiminnan ne katsovat vaarantavan kansallista turvallisuuttaan. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käytännössä kansallisen turvallisuuden piiriin on katsottu kuuluvan ainakin sotilaallinen maanpuolustuksen, terrorismintorjunnan ja laittoman tiedustelutoiminnan torjunnan.

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 35/2018 vp— HE 202/2017 vp siviilitiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi käsitellään tiedustelutietojen luovuttamista eräissä tapauksissa (s. 21-22) eli palomuurisääntelyä. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa todetaan, että sääntelyä arvioitaessa on kiinnitettävä kuitenkin huomiota ensinnäkin siihen, että tiedustelutoiminnassa kysymys on luonteeltaan erilaisesta toiminnasta kuin poliisilain mukaisessa salaisten tiedonhankintakeinojen tai pakkokeinonlain mukaisten salaisten pakkokeinojen käyttämisessä, ja että tämä tarkoittaa, että kysymys käyttötarkoitussidonnaisuudesta korostuu, kun arvioidaan mahdollista ylimääräistä tietoa tai sitä muistuttavaa tietoa koskevaa sääntelyä. Edelleen lausunnossa todetaan, että tiedustelutoiminnan rikostorjunnasta ja rikostutkinnasta eroava luonne huomioon ottaen perustuslakivaliokunnan mielestä tulee erityisesti varmistua siitä, ettei sääntely avaa mahdollisuuksia käyttää tiedustelua poliisilain salaisia tiedonhankintakeinoja ja pakkokeinonlain salaisia pakkokeinoja koskevan sääntelyn kiertämiseen. Perustuslakivaliokunta katsoo, että merkityksellinen on se näkökohta, että rikostutkinnasta eriytyvää tiedustelutoimintaa ei pidä säännellä siten, että se avaisi tosiasiallisen mahdollisuuden kiertää tai väljentää poliisilaisissa ja pakkokeinonlaisissa tietyille salaisille tiedonhankintakeinoille tai salaisille pakkokeinoille asetettuja edellytyksiä. Oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimus on keskeinen rikosasiassa näyttönä käytettäviin tietoihin. Ehdotettu poliisilain 5a luvun 44 §:n muuttaminen ja 44 a § ottavat perustuslakivaliokunnassa lausutun huomioon.

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 35/2018 vp— HE 202/2017 vp siviilitiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi käsitellään kansainvälistä yhteistyötä koskevaa 57 §:ää ja myös sen 4 momenttia (PeVL 35/2018 vp s. 24-25). Perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta sääntelyä täsmennettiin siten, että pykälän 5 momenttiin otettiin viittaus siihen, että tietojen luovuttamisessa ja vastaanottamisessa on noudatettava Suomea velvoittavia kansainvälisiä sopimuksia, ja kieltämällä nimenomaisesti kansainvälinen yhteistyö ja tietojen vaihto, jos on perusteltua aihetta epäillä, että jotakin henkilöä tämän yhteistyön tai tietojen luovuttamisen vuoksi uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus, muu ihmisarvoaloukkaava kohtelu, vaino, mielivaltainen vapaudenriisto tai epäoikeudenmukainen oikeudenkäynti. Ehdotettu poliisilain 5 a luvun 57 §:n 4 momentin muuttaminen ei vaikuta perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella säädettyyn.

Henkilötietojen käsittelyyn rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi, selvittämiseksi tai syyteharkintaan saattamiseksi sekä yleiseen turvallisuuteen kohdistuvilta uhkilta suojelemiseksi ja tällaisten uhkien ehkäisemiseksi sovelletaan lähtökohtaisesti henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annettua lakia (1054/2018) (rikosasioiden tietosuojalaki) lukuun ottamatta sen 10 §:n 2 momenttia, 54 §:ää ja 7 lukua. Poliisin henkilötietojen käsittelystä annetun lain (616/2019, *poliisin henkilötietolaki*) 7 luvussa säädetään suojelupoliisin henkilötietojen käsittelystä. Hallituksen esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi poliisin henkilötietolain 51 §:n 1 momenttia niin, että suojelupoliisi saisi luovuttaa salassapitosäännösten estämättä henkilötietoja ulkomaan turvallisuus- ja tiedustelupalvelulle sekä ulkomaan viranomaiselle, jonka tehtäviin kuuluu kansallisen turvallisuuden suojaaminen, oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen tai rikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen sekä Euroopan unionin virastolle ja toimielimelle sekä Pohjois-Atlantin liitolle ja kansainväliselle

järjestölle, jos luovuttaminen on välttämätöntä suojelupoliisin tehtävän suorittamiseksi. Keskeinen muutos on tiedon luovuttaminen Pohjois-Atlantin liitolle. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa, joka koski poliisin henkilötietolain hallituksen esitystä otettiin kantaa suojelupoliisin henkilötietojen käsittelyyn ja muun ohella tietojen luovutusta koskeviin säännöksiin, (PeVL 51/2018 vp— HE 242/2018 vp).

Perustuslakivaliokunta on korostanut erityisesti arkaluonteisten tietojen käsittelyn käyttötarkoitussidonnaisuuden vaatimusta. Valiokunta on pitänyt mahdollisena tehdä siitä vain täsmällisiä ja vähäisiksi luonnehdittavia poikkeuksia. Tällainen sääntely ei myöskään saa johtaa siihen, että muu kuin alkuperäiseen käyttötarkoitukseen liittyvä toiminta muodostuu rekisterin pääasialliseksi tai edes merkittäväksi käyttötavaksi (ks. PeVL 51/2018 vp s. 13, PeVL 15/2018 vp, s. 45, PeVL 1/2018 vp, s. 4; PeVL 14/2017 vp, s. 5—6).

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa todettiin poliisin henkilötietolain 51 §:n osalta, että ”pykälän 4 momentin mukaan päätettäessä tietojen luovuttamisesta on lisäksi otettava huomioon henkilötietoja vastaanottavan valtion ihmisoikeustilanne, luovutuksen merkitys Suomen kansainvälisille suhteille sekä Suomea sitovat kansainväliset sopimukset ja muut velvoitteet. Lisäksi on otettava huomioon henkilötietoja vastaanottavan valtion tietosuojan taso ja luovutuksen merkitys rekisteröidyn oikeuksille. Säännöksen perustelujen (s. 110) mukaan suojelupoliisin olisi kunnioitettava kaikessa toiminnassaan perusoikeuksia ja ihmisoikeuksia sekä valittava perusteltavissa olevista vaihtoehdoista se, joka parhaiten edistää näiden oikeuksien toteutumista. Näin suojelupoliisin olisi toimittava henkilötietoja käsitellessään ja niitä luovuttaessaan ulkomaille. Lisäksi harkinnassa olisi mahdollisuuksien mukaan huomioitava henkilötietoja vastaanottavan tietosuojan taso ja luovutuksen merkitys rekisteröidyn oikeuksille.” Perustuslakivaliokunta piti säännöstä perusteltuna (PeVL 51/2018 vp s. 14- 15). Lisäksi perustuslakivaliokunnan lausunnossa kiinnitettiin huomiota siihen, että tulisi säätää rajausta, joka voitiin valiokunnan mielestä toteuttaa esimerkiksi säännökseen otettavalla viittauksella siihen, että tietojen luovuttamisessa ja vastaanottamisessa on noudatettava Suomea velvoittavia kansainvälisiä sopimuksia, ja kieltämällä nimenomaisesti kansainvälinen yhteistyö ja tietojen vaihto, jos on perusteltua aihetta epäillä, että jotakin henkilöä tämän yhteistyön tai tietojen luovuttamisen vuoksi uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus, muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu, vaino, mielivaltainen vapaudenriisto tai epäoikeudenmukainen oikeudenkäynti (PeVL 35/2018 vp, s. 25—26, PeVL 36/2018 vp, s. 28) (PeVL 51/2018 vp s. 15). Lausunnon johdosta 51 §:ää täydennettiin säätämällä uusi 5 momentti, jonka mukaan kansainvälinen yhteistyö ja tietojen vaihto on kielletty, jos on perusteltua aihetta epäillä, että jotakin henkilöä tämän yhteistyön tai tietojen luovuttamisen vuoksi uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus, muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu, vaino, mielivaltainen vapaudenriisto tai epäoikeudenmukainen oikeudenkäynti. Nyt ehdotettu 51 §:n tarkistaminen ei muuta oikeustilaa.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset: /

Valitse kohde.

Laki

[poliisilain muuttamisesta]

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisilain (872/2011) 5 a luvun 39 §:n 3 momentti, 44 §, 45 §:n 2 momentti, 55 §:n 4 ja 57 §:n 4 momentti sellaisina kuin ne ovat laissa 581/2019 sekä
lisätään poliisilain 5 a lukuun uusi 44 a ja 44 b § seuraavasti:

39 §

Tiedustelumenetelmän käytöstä päättäminen eräissä tilanteissa

---

Tämän luvun 44, 44 a, 44 b, ja 47 §:n säännöksiä ei sovelleta 1 momentissa tarkoitetussa siviilitiedustelussa ja tiedustelumenetelmän käytössä. Tämän luvun 4 §:n 4 momentin säännös voidaan yksittäistapauksessa jättää soveltamatta 1 momentissa tarkoitetun siviilitiedusteluun ja tiedustelumenetelmän käyttöön, jos se on välttämätöntä kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi.

---

44 §

Tiedustelumenetelmän käytön avulla saadun rikostiedon luovuttaminen rikostorjuntaan

[Suojelupoliisin on ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava keskusrikospoliisille, jos tiedustelumenetelmän käytön avulla saadusta tiedosta ilmenee, että voidaan olettaa tehdyksi sellainen rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta. Ilmoitusta saadaan suojelupoliisin päällikön päätöksellä siirtää enintään vuodeksi kerrallaan, jos se on välttämätöntä kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi tai hengen tai terveyden suojaamiseksi. Suojelupoliisi saa ilmoittaa tehdystä rikoksesta ja luovuttaa rikosta koskevaa tietoa keskusrikospoliisille, jos tiedon luovutuksella voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys sellaisen rikoksen selvittämiseksi, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kolme vuotta vankeutta.

Suojelupoliisin on viipymättä ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle, jos tiedustelumenetelmän avulla saadusta tiedosta ilmenee, että hankkeilla on sellainen rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta, ja rikos on vielä estettävissä. Suojelupoliisi saa ilmoittaa hankkeilla olevasta rikoksesta ja luovuttaa rikosta koskevaa tietoa toimivaltaiselle viranomaiselle sellaisen rikoksen estämiseksi, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta.

Kun harkitaan 1 momentissa tarkoitettua ilmoituksen siirtämistä tai 1 tai 2 momentissa tarkoitettua ilmoituksen tekemistä tehdystä rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kolme vuotta vankeutta, tai sellaisen rikoksen estämisestä, josta säädetty ankarin rangaistus

on vähintään kaksi vuotta vankeutta, arvioinnissa on otettava huomioon kansallisen turvallisuuden suojaamisen lisäksi rikoksen selvittämisen tai sen estämisen merkitys yleisen ja yksityisen edun kannalta.

Suojelupoliisi saa 1 ja 2 momentin estämättä aina ilmoittaa tiedustelumenetelmän käytön avulla havaitusta jo tehdystä tai vielä estettävissä olevasta rikoslain 12, 13 ja 34 a luvussa säädetystä rikoksesta sekä luovuttaa tietoa sellaisesta rikoksesta 1 ja 2 momentissa tarkoitetulle toimivaltaiselle viranomaiselle.

Suojelupoliisi saa aina luovuttaa tiedustelumenetelmän käytön avulla saatua rikosta koskevaa tietoa kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi ja muuksi toimivaltaisen viranomaisen toiminnan suuntaamiseksi. Jos tietoa luovutetaan tässä momentissa tarkoitetuin tavoin, tietoa ei saa käyttää salaista tiedonhankintakeinoja, salaista pakkokeinoja tai muuta pakkokeinoja koskevan vaatimuksen tai päätöksen perusteena eikä näyttönä rikosasiassa. Suojelupoliisilla on oikeus asettaa muita luovutettujen tietojen salassapitoa, vaitiolovelvollisuutta, käyttöä, edelleen luovutusta tai luovutetun aineiston palauttamista koskevia ehtoja.

44 a §

Rikosta koskevan tiedon käyttö viranomaisessa

Jos esitutkintaviranomainen käynnistää esitutkinnan tai ryhtyy esitutkintatoimenpiteen käyttämiseen taikka toimivaltainen viranomainen käynnistää rikoksen estämiseen tähtäävän toimenpiteen 5a luvun 44 §:n 1,2 ja 4 momentissa tarkoitetun tiedon luovutuksen perusteella, on esitutkintaviranomaisen tai toimivaltaisen viranomaisen ennen esitutkinnan käynnistämistä tai esitutkintatoimenpiteen käyttämistä taikka rikoksen estämiseen tähtäävän toimenpiteen käynnistämistä ilmoitettava siitä suojelupoliisille.

Tämän lain 5 a luvun 44 §:n 1,2 ja 4 momentin perusteella luovutettavan tiedon käyttämisestä näyttönä päättää tuomioistuimien pääasian käsittelyn yhteydessä. Tiedon käyttämisen kirjaamisesta esitutkintapöytäkirjaan säädetään esitutkintalain 9 luvun 6 §:n 2 momentissa ja ilmoittamisesta haastehakemuksessa oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 5 luvun 3 §:n 1 momentin 9 kohdassa.

44 b §

Tiedon luovuttaminen muuhun tarkoitukseen

Tiedustelumenetelmän käytön avulla saatua tietoa saa aina luovuttaa syyttömyyttä tukeväksi selvitykseksi sekä hengelle, terveydelle tai vapaudelle aiheutuvan merkittävän vaaran taikka huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon estämiseksi.

45 §

Tiedustelumenetelmällä saatujen tietojen hävittäminen

Tieto voidaan kuitenkin säilyttää ja tallettaa henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa tarkoitettuun rekisteriin, jos se on tarpeen 44, 44 a ja 44 b §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa.

---

55 §

Yhteistyö muiden viranomaisten, yritysten ja yhteisöjen kanssa

---

Rikosta koskevien tietojen luovuttamisesta rikostorjuntaan säädetään 44 §:ssä.

---

57 §

Kansainvälinen yhteistyö

[Suojelupoliisi voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa muita kuin henkilötietoja ulkomaan turvallisuus- ja tiedustelupalvelulle sekä ulkomaan viranomaiselle, jonka tehtäviin kuuluu kansallisen turvallisuuden suojaaminen, oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen tai rikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen sekä Euroopan unionin virastolle ja toimielimelle sekä Pohjois-Atlantin liitolle ja kansainväliselle järjestölle, jos luovuttaminen on tarpeen suojelupoliisin tai luovutuksensaajan tehtävän suorittamiseksi eikä tietojen luovuttaminen ole vastoin kansallista etua.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Etunimi Sukunimi

..ministeri Etunimi Sukunimi

2.

Laki**[henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain muuttamisesta]**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (616/2019) 50 §:n 2 momentti ja 51 §:n 1 momentti seuraavasti:

50 §

Henkilötietojen luovuttaminen

Suojelupoliisi saa lisäksi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa henkilötietoja muille poliisiyksiköille 13 §:ssä tarkoitettuihin käsittelytarkoituksiin sekä muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle yhteisölle 4 luvussa tarkoitettuihin käsittelytarkoituksiin. Tiedustelumenetelmän käytön avulla saadun rikokseen liittyvän henkilötiedon luovuttamisessa rikostorjuntaan säädetään poliisilain 5 a luvun 44 §:ssä.

51 §

Henkilötietojen luovuttaminen kansainvälisessä yhteistyössä

Suojelupoliisi saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa henkilötietoja ulkomaan turvallisuus- ja tiedustelupalvelulle sekä ulkomaan viranomaiselle, jonka tehtäviin kuuluu kansallisen turvallisuuden suojaaminen, oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen tai rikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen sekä Euroopan unionin virastolle ja toimielimelle sekä Pohjois-Atlantin liitolle ja kansainväliselle järjestölle, jos luovuttaminen on välttämätöntä suojelupoliisin tehtävän suorittamiseksi.

]

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Etunimi Sukunimi

..ministeri Etunimi Sukunimi

|

3.

Laki**sotilastiedustelusta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sotilastiedustelusta annetun lain (590/2019) 79, 80 ja 81 §, sekä
lisätään lakiin uusi 80 a § seuraavasti:

79 §

Rikosepäilystä ilmoittaminen

Sotilastiedusteluviranomaisen on ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle, jos tiedustelumenetelmän käytön avulla saadusta tiedosta ilmenee, että voidaan olettaa tehdyksi sellainen rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta. Sotilastiedusteluviranomainen saa luovuttaa rikosta koskevaa tietoa toimivaltaiselle viranomaiselle.

Sotilastiedusteluviranomaisen on viipymättä ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle, jos tiedustelumenetelmän avulla saadusta tiedosta ilmenee, että hankkeilla on sellainen rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta, ja rikos on vielä estettävissä. Sotilastiedusteluviranomainen saa luovuttaa rikosta koskevaa tietoa toimivaltaiselle viranomaiselle.

Sotilastiedusteluviranomainen saa ilmoittaa tehdystä rikoksesta ja luovuttaa rikosta koskevaa tietoa toimivaltaiselle viranomaiselle, jos tiedon luovutuksella voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys sellaisen rikoksen selvittämiseksi, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kolme vuotta vankeutta.

Sotilastiedusteluviranomainen saa ilmoittaa hankkeilla olevasta rikoksesta ja luovuttaa rikosta koskevaa tietoa toimivaltaiselle viranomaiselle sellaisen rikoksen estämiseksi, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta.

Sotilastiedusteluviranomainen saa tämän pykälän 1-4 momentin estämättä aina ilmoittaa tiedustelumenetelmän käytön avulla havaitusta jo tehdystä tai vielä estettävissä olevasta rikoslain 12, 13 ja 34 a luvussa säädetystä rikoksesta sekä luovuttaa tietoa sellaisesta rikoksesta 1 ja 2 momentissa tarkoitettulle toimivaltaiselle viranomaiselle.

80 §

Ilmoittaminen ja tiedon luovuttaminen eräissä tapauksissa

Sotilastiedusteluviranomainen saa aina luovuttaa tiedustelumenetelmän käytön avulla saatua rikosta koskevaa tietoa maanpuolustuksen tai kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi ja muuksi toimivaltaisen viranomaisen toiminnan suuntaamiseksi. Jos tietoa luovutetaan tässä momentissa tarkoitettuun tavoin, tietoa ei saa käyttää salaista tiedonhankintakeinoja, salaista pakkokeinoja tai muuta pakkokeinoja koskevan vaatimuksen tai päätöksen perusteena eikä näyttönä rikosasiassa.

Tiedustelumenetelmän käytöllä saatua tietoa saa aina ilmaista syyttömyyttä tukevaksi selvitykseksi sekä hengelle, terveydelle tai vapaudelle aiheutuvan merkittävän vaaran taikka huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon estämiseksi.

Sotilastiedusteluviranomainen voi asettaa tässä pykälässä tarkoitetulle luovutetulle tiedolle salassapitoa, vaitiolovelvollisuutta, käyttöä, edelleen luovutusta tai luovutetun aineiston palauttamista koskevia ehtoja.

80 a §

Tietojen luovuttamisesta ja ilmoituksen siirtämisestä päättäminen

Päeesikunnan tiedustelupäällikkö päättää tässä luvussa tarkoitetun ilmoituksen tekemisestä ja tiedon luovuttamisesta.

Tämän lain 79 §:ssä 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta saadaan pääesikunnan tiedustelupäällikön päätöksellä siirtää enintään vuodeksi kerrallaan, jos se on välttämätöntä maanpuolustuksen kannalta tai kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi taikka hengen tai terveyden suojaamiseksi. Kun harkitaan 79 §:n 1 momentissa tarkoitettua ilmoituksen siirtämistä taikka 79 §:n 2- 5 momentissa tarkoitettua ilmoituksen tekemistä, arvioinnissa on otettava huomioon sen merkitys maanpuolustuksen kannalta ja kansallisen turvallisuuden suojaamisen lisäksi rikoksen estämisen tai selvittämisen merkitys yleisen ja yksityisen edun kannalta.

81 §

Rikosta koskevan tiedon käytöstä ilmoittaminen ja käyttö tuomioistuimessa

Jos toimivaltainen viranomainen käynnistää esitutkinnan tai esitutkintatoimenpiteen taikka ryhtyy rikoksen estämiseen tai paljastamiseen tähtäävän toimenpiteeseen tässä luvussa tarkoitettun tiedon perusteella, toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava ennen toimenpiteen käynnistämisestä tai siihen ryhtymisestä sotilastiedusteluviranomaiselle.

Tämän lain 79 tai 80 §:n perusteella luovutettavan tiedon käyttämisestä näyttönä päättää tuomioistuin pääasian käsittelyn yhteydessä. Tiedon käyttämisen kirjaamisesta esitutkintapöytäkirjaan säädetään esitutkintalain (805/2011) 9 luvun 6 §:n 2 momentissa ja ilmoittamisesta haastehakemuksessa oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 5 luvun 3 §:n 1 momentin 9 kohdassa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Rinnakkaistekstit

Valitse kohde.

1.

Laki

[poliisilain muuttamisesta]

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisilain (872/2011) 5 a luvun 39 §:n 3 momentti, 44 §, 45 §:n 2 momentti, 55 §:n 4 ja 57 §:n 4 momentti sellaisina kuin ne ovat laissa 581/2019, sekä
lisätään 5 a lukuun uusi 44 a ja 44 b § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

39 §

39 §

*Tiedustelumenetelmän käytöstä päättäminen
eräissä tilanteissa**Tiedustelumenetelmän käytöstä päättäminen
eräissä tilanteissa*

[Muualla kuin Suomessa toteutettavasta siviilitiedustelusta ja tiedustelumenetelmän käytöstä päättää suojelupoliisin päällikkö.

Tiedustelumenetelmän käyttöä koskevan esityksen, suunnitelman, vaatimuksen ja päätöksen sisältöön sovelletaan, mitä esityksestä, suunnitelmasta, vaatimuksesta ja päätöksestä tässä luvussa säädetään.

Tämän luvun 44 ja 47 §:n säännöksiä ei sovelleta 1 momentissa tarkoitettussa siviilitiedustelussa ja tiedustelumenetelmien käytössä. Tämän luvun 4 §:n 4 momentin säännös voidaan yksittäistapauksessa jättää soveltamatta 1 momentissa tarkoitettuun siviilitiedusteluun ja tiedustelumenetelmän käyttöön, jos se on välttämätöntä kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi.

Suojelupoliisin virkamiehen osallistuminen tässä pykälässä tarkoitettuun ulkomailla tapahtuvaan siviilitiedusteluun edellyttää asianomaisen virkamiehen suostumusta.

Tämän luvun 44, 44 a, 44 b, ja 47 §:n säännöksiä ei sovelleta 1 momentissa tarkoitettussa siviilitiedustelussa ja tiedustelumenetelmän käytössä. Tämän luvun 4 §:n 4 momentin säännös voidaan yksittäistapauksessa jättää soveltamatta 1 momentissa tarkoitettuun siviilitiedusteluun ja tiedustelumenetelmän käyttöön, jos se on välttämätöntä kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi.

-----

44 §

Siviilitiedustelussa saadun tiedon luovuttaminen rikostorjuntaan

[Suojelupoliisin on ilman aiheutonta viivytystä ilmoitettava keskusrikospoliisille, jos tiedustelumenetelmän käytön aikana ilmenee, että voidaan olettaa tehdyksi sellainen rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta. Ilmoitusta saadaan suojelupoliisin päällikön päätöksellä siirtää enintään vuodeksi kerrallaan, jos se on välttämätöntä kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi tai hengen tai terveyden suojaamiseksi. Suojelupoliisi saa ilmoittaa tehdystä rikoksesta keskusrikospoliisille, jos ilmoituksella voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys sellaisen rikoksen selvittämiseksi, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kolme vuotta vankeutta.

Suojelupoliisin on viipymättä ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle, jos tiedustelumenetelmän käytön aikana ilmenee, että hankkeilla on sellainen rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta, ja rikos on vielä estettävissä. Tiedustelumenetelmän käytöllä saatua tietoa saa luovuttaa toimivaltaiselle viranomaiselle sellaisen rikoksen estämiseksi, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta.

Kun harkitaan 1 momentissa tarkoitettua ilmoituksen siirtämistä tai 1 tai 2 momentissa tarkoitettua ilmoituksen tekemistä tehdystä rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kolme vuotta vankeutta, tai sellaisen rikoksen estämisestä, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta, arvioinnissa on otettava huomioon kansallisen turvallisuuden suojaamisen lisäksi rikoksen selvittämisen tai sen estämisen merkitys yleisen ja yksityisen edun kannalta.

Tiedustelumenetelmän käytöllä saatua tietoa saa aina luovuttaa syyttömyyttä tukevaksi

44 §

Tiedustelumenetelmän käytön avulla saadun rikostiedon luovuttaminen rikostorjuntaan

[Suojelupoliisin on ilman aiheutonta viivytystä ilmoitettava keskusrikospoliisille, jos tiedustelumenetelmän käytön avulla saadusta tiedosta ilmenee, että voidaan olettaa tehdyksi sellainen rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta. Ilmoitusta saadaan suojelupoliisin päällikön päätöksellä siirtää enintään vuodeksi kerrallaan, jos se on välttämätöntä kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi tai hengen tai terveyden suojaamiseksi. Suojelupoliisi saa ilmoittaa tehdystä rikoksesta ja luovuttaa rikosta koskevaa tietoa keskusrikospoliisille, jos tiedon luovutuksella voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys sellaisen rikoksen selvittämiseksi, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kolme vuotta vankeutta.

Suojelupoliisin on viipymättä ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle, jos tiedustelumenetelmän avulla saadusta tiedosta ilmenee, että hankkeilla on sellainen rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta, ja rikos on vielä estettävissä. Suojelupoliisi saa ilmoittaa hankkeilla olevasta rikoksesta ja luovuttaa rikosta koskevaa tietoa toimivaltaiselle viranomaiselle sellaisen rikoksen estämiseksi, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta.

Kun harkitaan 1 momentissa tarkoitettua ilmoituksen siirtämistä tai 1 tai 2 momentissa tarkoitettua ilmoituksen tekemistä tehdystä rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kolme vuotta vankeutta, tai sellaisen rikoksen estämisestä, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta, arvioinnissa on otettava huomioon kansallisen turvallisuuden suojaamisen lisäksi rikoksen selvittämisen tai sen estämisen merkitys yleisen ja yksityisen edun kannalta.

(siirretty uusi 44 b §)

selvitykseksi sekä hengelle, terveydelle tai vapaudelle aiheutuvan merkittävän vaaran taikka huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon estämiseksi.

(siirretty uusi 44 b §)

Suojelupoliisi saa 1 ja 2 momentin estämättä aina ilmoittaa tiedustelumenetelmän käytön avulla havaitusta jo tehdystä tai vielä estettävissä olevasta rikoslain 12, 13 ja 34 a luvussa säädetystä rikoksesta sekä luovuttaa tietoa sellaisesta rikoksesta 1 ja 2 momentissa tarkoitettulle toimivaltaiselle viranomaiselle.

Suojelupoliisi saa aina luovuttaa tiedustelumenetelmän käytön avulla saatua rikosta koskevaa tietoa kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi ja muuksi toimivaltaisen viranomaisen toiminnan suuntaamiseksi. Jos tietoa luovutetaan tässä momentissa tarkoitettuun tavoin, tietoa ei saa käyttää salaista tiedonhankintakeinoa, salaista pakkokeinoa tai muuta pakkokeinoa koskevan vaatimuksen tai päätöksen perusteena eikä näyttönä rikosasiassa. Suojelupoliisilla on oikeus asettaa luovutettujen tietojen salassapitoa, vaitiolovelvollisuutta, käyttöä, edelleen luovutusta tai luovutetun aineiston palauttamista koskevia ehtoja.

Jos esitutkintaviranomainen käynnistää esitutkinnan tai ryhtyy esitutkintatoimenpiteen käyttämiseen taikka toimivaltainen viranomainen käynnistää rikoksen estämiseen tähtäävän toimenpiteen tässä pykälässä tarkoitettua ilmoituksen perusteella, on esitutkintaviranomaisen tai toimivaltaisen viranomaisen ennen esitutkinnan käynnistämistä tai esitutkintatoimenpiteen käyttämistä taikka rikoksen estämiseen tähtäävän toimenpiteen käynnistämistä ilmoitettava siitä suojelupoliisille.

Tämän pykälän perusteella luovutettavan tiedon käyttämisestä näyttönä päättää tuomioistuimien pääasian käsittelyn yhteydessä. Tiedon käyttämisen kirjaamisesta esitutkintapöytäkirjaan säädetään esitutkintalain 9 luvun 6 §:n 2 momentissa ja ilmoittamisesta haastehakemuksessa oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 5 luvun 3 §:n 1 momentin 9 kohdassa.

(siirretty uusi 44 a §)

44 a § (uusi)

Rikosta koskevan tiedon käyttö viranomaisessa

Jos esitutkintaviranomainen käynnistää esitutkinnan tai ryhtyy esitutkintatoimenpiteen käyttämiseen taikka toimivaltainen viranomainen käynnistää rikoksen estämiseen tähtäävän toimenpiteen 5 a luvun 44 §:ssä 1, 2 ja

(44 §:n 5 ja 6 mom)

4 momentissa tarkoitettun tiedon luovutuksenperusteella, on esitutkintaviranomaisen tai toimivaltaisen viranomaisen ennen esitutkinna käynnistämistä tai esitutkintatoimenpiteen käyttämistä taikka rikoksen estämiseen tähtäävän toimenpiteen käynnistämistä ilmoitettava siitä suojelupoliisille.

Tämän lain 5 a luvun 44 §:n 1, 2 ja 4 momentin perusteella luovutettavan tiedon käyttämisestä näyttönä päättää tuomioistuin pääasian käsittelyn yhteydessä. Tiedon käyttämisen kirjaamisesta esitutkintapöytäkirjaan säädetään esitutkintalain 9 luvun 6 §:n 2 momentissa ja ilmoittamisesta haastehakemuksessa oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 5 luvun 3 §:n 1 momentin 9 kohdassa.

44 b §

Tiedon luovuttaminen muuhun tarkoitukseen

(44 §:n 4 mom)

Tiedustelumenetelmän käytöllä saatua tietoa saa aina luovuttaa syyttömyyttä tukevaksi selvitykseksi sekä hengelle, terveydelle tai vapaudelle aiheutuvan merkittävän vaaran taikka huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon estämiseksi.

45 §

Tiedustelumenetelmällä saatujen tietojen hävittäminen

Tiedustelumenetelmällä saatu tieto on hävitettävä viipymättä sen jälkeen, kun on käynyt ilmi, ettei tietoa tarvita kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi.

Tieto voidaan kuitenkin säilyttää ja tallettaa henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa tarkoitettuun rekisteriin, jos

45 §

Tiedustelumenetelmällä saatujen tietojen hävittäminen

Tieto voidaan kuitenkin säilyttää ja tallettaa henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa tarkoitettuun rekisteriin, jos

se on tarpeen 44 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa.

Edellä 8 §:ssä tarkoitetut tukiasematiedot on hävitettävä, kun on käynyt ilmi, ettei niitä tarvita kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi

se on tarpeen 44, 44 a ja 44 b §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa.

55 §

Yhteistyö muiden viranomaisten, yritysten ja yhteisöjen kanssa

[Suojelupoliisin on tarpeen mukaan toimitettava yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa siviilitiedustelun tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi.

Suojelupoliisi voi siviilitiedustelutehtävnsä toteuttamiseksi luovuttaa muille viranomaisille salassapitosäännösten estämättä muita kuin henkilötietoja koskevia tietoja, jos tietojen luovuttaminen on tarpeen kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi.

Suojelupoliisi voi siviilitiedustelutehtävnsä toteuttamiseksi luovuttaa yrityksille ja muille yhteisöille salassapitosäännösten estämättä muita kuin henkilötietoja koskevia tietoja, jos tietojen luovuttaminen on välttämätöntä kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi.

Tietojen luovuttamisesta rikostorjuntaan säädetään 44 §:ssä.

Henkilötietojen käsittelystä säädetään henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa.

Suojelupoliisin ja muiden viranomaisten välisen yhteistyön järjestämisestä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä suojelupoliisin ja muun sisäasiainhallinnon välisen yhteistyön järjestämisestä.

55 §

Yhteistyö muiden viranomaisten, yritysten ja yhteisöjen kanssa

[

Rikosta koskevien tietojen luovuttamisesta rikostorjuntaan säädetään 44 §:ssä.

57 §

Kansainvälinen yhteistyö

[Suojelupoliisi voi tehdä yhteistyötä sekä hankkia tietoja yhdessä ulkomaisten turvallisuus- ja tiedustelupalvelujen kanssa kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi.

Jos yhteinen tiedonhankinta toteutetaan yhteistyössä sen valtion kanssa, jonka alueella tiedustelumenetelmiä on tarkoitus käyttää, suojelupoliisin poliisimiehen on noudatettava niitä tiedustelumenetelmien käytön rajoituksia ja ehtoja, jotka kyseinen valtio asettaa.

Suojelupoliisin päällikkö päättää kansainväliseen yhteistyöhön osallistumisesta ja siihen liittyvästä tiedustelumenetelmien käytöstä. Vieraan valtion toimivaltaisella virkamiehellä on suojelupoliisin päällikön päätöksellä oikeus Suomen alueella kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi toimia yhteistyössä suojelupoliisin kanssa ja suojelupoliisin poliisimiehen ohjauksessa ja valvonnassa käyttää niitä tiedustelumenetelmiä, joiden käytöstä päättämisestä säädetään 9, 10, 18, 20 ja 24 §:ssä. Ulkomainen virkamies on velvollinen noudattamaan suojelupoliisin hänelle antamia määräyksiä, rajoituksia ja ohjeita. Rikoslain 16 luvun 20 §:n 4 momentissa, 21 luvun 18 §:ssä ja 40 luvun 12 §:n 4 momentissa säädetään mainittujen lukujen säännösten soveltamisesta tiedustelumenetelmää Suomen alueella käyttävän tai Suomen alueella toimivan ulkomaisen virkamiehen tekemään tai häneen kohdistuneeseen rikokseen.

Suojelupoliisi voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa muita kuin henkilötietoja kansainvälisessä yhteistyössä, jos tietojen luovuttaminen on tarpeen kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi, eikä tietojen luovuttaminen ole vastoin kansallista etua.

Tietojen luovuttamisessa ja vastaanottamisessa on noudatettava Suomea velvoittavia

57 §

Kansainvälinen yhteistyö

[

 Suojelupoliisi voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa muita kuin henkilötietoja ulkomaan turvallisuus- ja tiedustelupalvelulle sekä ulkomaan viranomaiselle, jonka tehtäviin kuuluu kansallisen turvallisuuden suojaaminen, oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen tai rikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen sekä Euroopan unionin virastolle ja toimielimelle sekä Pohjois-Atlantin liitolle ja kansainväliselle järjestölle, jos luovuttaminen on tarpeen suojelupoliisin tai luovutuksensaajan tehtävän suorittamiseksi eikä tietojen luovuttaminen ole vastoin kansallista etua.

kansainvälisiä sopimuksia. Kansainvälinen yhteistyö ja tietojen vaihto on kielletty, jos on perusteltua aihetta epäillä, että jotakin henkilöä tämän yhteistyön tai tietojen luovuttamisen vuoksi uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus, muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu, vaino, mielivaltainen vapaudenriisto tai epäoikeudenmukainen oikeudenkäynti.

Henkilötietojen käsittelystä säädetään henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

2.**Laki****[henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain muuttamisesta]**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (616/2019) 50 §:n 2 momentti ja 51 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

50 §

Henkilötietojen luovuttaminen

Suojelupoliisi saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa henkilötietoja tehtäviensä suorittamiseksi muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle yhteisölle.

Suojelupoliisi saa lisäksi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa henkilötietoja muille poliisiyksiköille 13 §:ssä tarkoitettuihin käsittelytarkoituksiin sekä muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle yhteisölle 4 luvussa tarkoitettuihin käsittelytarkoituksiin. Tiedustelumenetelmän avulla saadun *tiedon* luovuttamisessa rikostorjuntaan sovelletaan poliisilain 5 a luvun 44 §:ää.

Suojelupoliisi saa tallettaa 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja henkilötietoja poliisin henkilökäyttöön 17 §:n mukaisesti.

Suojelupoliisi saa salassapitosäännösten estämättä yksittäistapauksessa luovuttaa henkilötietoja yksityiselle yhteisölle tai henkilölle, jos siihen on painava syy ja se on välttämätöntä suojelupoliisin tehtävän suorittamiseksi.

---

51 §

Henkilötietojen luovuttaminen kansainvälisessä yhteistyössä

[Suojelupoliisi saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa henkilötietoja ulkomaan turvallisuus- ja tiedustelupalvelulle sekä ulkomaan viranomaiselle, jonka tehtäviin kuuluu kansallisen turvallisuuden suojaaminen, oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen tai rikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen sekä kansainväliselle rikospoliisijärjestölle (*Interpol*) ja Euroopan unionin lainvalvontayhteistyövirastolle (*Europol*), jos luovuttaminen on välttämätöntä suojelupoliisin tehtävän suorittamiseksi.

Ehdotus

50 §

Henkilötietojen luovuttaminen

Suojelupoliisi saa lisäksi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa henkilötietoja muille poliisiyksiköille 13 §:ssä tarkoitettuihin käsittelytarkoituksiin sekä muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle yhteisölle 4 luvussa tarkoitettuihin käsittelytarkoituksiin. *Tiedustelumenetelmän käytön avulla saadun rikokseen liittyvän henkilötiedon* luovuttamisessa rikostorjuntaan säädetään poliisilain 5 a luvun 44 §:ssä.

-----

51 §

Henkilötietojen luovuttaminen kansainvälisessä yhteistyössä

[Suojelupoliisi saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa henkilötietoja ulkomaan turvallisuus- ja tiedustelupalvelulle sekä ulkomaan viranomaiselle, jonka tehtäviin kuuluu kansallisen turvallisuuden suojaaminen, oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen tai rikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen sekä Euroopan unionin virastolle ja toimielimelle sekä Pohjois-Atlantin liitolle ja kansainväliselle järjestölle, jos luovuttaminen on välttämätöntä suojelupoliisin tehtävän suorittamiseksi.

Suojelupoliisi saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja mainitussa momentissa tarkoitetuille tahoille myös, jos tiedot ovat välttämättömiä kyseisten ulkomaisten viranomaisten tehtävien suorittamiseksi.

Suojelupoliisi voi luovuttaa henkilötietoja kansainvälisiin tietojärjestelmiin 26–29 §:n mukaisesti.

Päätettäessä tietojen luovuttamisesta on lisäksi otettava huomioon henkilötietoja vastaanottavan valtion ihmisoikeustilanne, luovutuksen merkitys Suomen kansainvälisille suhteille sekä Suomea sitovat kansainväliset sopimukset ja muut velvoitteet. Lisäksi on otettava huomioon henkilötietoja vastaanottavan valtion tietosuojan taso ja luovutuksen merkitys rekisteröidyn oikeuksille.

Kansainvälinen yhteistyö ja tietojen vaihto on kielletty, jos on perusteltua aiheuttaa epäillä, että jotakin henkilöä tämän yhteistyön tai tietojen luovuttamisen vuoksi uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus, muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu, vaino, mielivaltainen vapaudenriisto tai epäoikeudenmukainen oikeudenkäynti.

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja ei saa luovuttaa laajamittaisesti.

Luovutettaviin henkilötietoihin on tarpeen mukaan liitettävä ehtoja tietojen käyttötarkoituksesta ja jatkoluovuttamisesta.

Laki

sotilastiedustelusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sotilastiedustelusta annetun lain (590/2019) 79, 80 ja 81 §, sekä
lisätään lakiin uusi 80 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

79 §

79 §

Rikosepäilystä ilmoittaminen

Rikosepäilystä ilmoittaminen

Sotilastiedusteluviranomaisen on ilman aiheutonta viivytystä ilmoitettava *keskusrikospoliisille*, jos *tiedustelumenetelmän käytön aikana* ilmenee, että voidaan olettaa tehdyksi sellainen rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta. *Ilmoitusta saadaan pääesikunnan tiedustelupäällikön päätöksellä siirtää enintään vuodeksi kerrallaan, jos se on välttämätöntä maanpuolustuksen kannalta tai kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi taikka hengen tai terveyden suojaamiseksi.*

Sotilastiedusteluviranomainen saa ilmoittaa tehdystä rikoksesta keskusrikospoliisille, jos ilmoituksella voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys sellaisen rikoksen selvittämiselle, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kolme vuotta vankeutta.

(80 § 1 mom.)

(79 § 2 mom.)

Sotilastiedusteluviranomaisen on ilman aiheutonta viivytystä ilmoitettava *toimivaltaiselle viranomaiselle*, jos *tiedustelumenetelmän käytön avulla saadusta tiedosta* ilmenee, että voidaan olettaa tehdyksi sellainen rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta. *Sotilastiedusteluviranomainen saa luovuttaa rikosta koskevaa tietoa toimivaltaiselle viranomaiselle.*

(Siirretty 79 § 3 mom.)

Sotilastiedusteluviranomaisen on viipymättä ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle, jos tiedustelumenetelmän avulla saadusta tiedosta ilmenee, että hankkeilla on sellainen rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta, ja rikos on vielä estettävissä. Sotilastiedusteluviranomainen saa luovuttaa rikosta koskevaa tietoa toimivaltaiselle viranomaiselle

Sotilastiedusteluviranomainen saa ilmoittaa tehdystä rikoksesta ja luovuttaa rikosta koskevaa tietoa toimivaltaiselle viranomaiselle, jos

Voimassa oleva laki

Kun harkitaan 1 momentissa tarkoitettua ilmoituksen siirtämistä tai 2 momentissa tarkoitettua ilmoituksen tekemistä, arvioinnissa on otettava huomioon sen merkitys maanpuolustuksen kannalta ja kansallisen turvallisuuden suojaamisen lisäksi rikoksen selvittämisen merkitys yleisen ja yksityisen edun kannalta.

Tiedustelumenetelmän käytöllä saatua tietoa saa aina ilmaista syyttömyyttä tukeväksi selvitykseksi sekä hengelle, terveydelle tai vapaudelle aiheutuvan merkittävän vaaran taikka huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon estämiseksi.

Tämän pykälän perusteella luovutettavan tiedon käyttämisestä näyttönä päättää tuomioistuimien pääasian käsittelyn yhteydessä. Tiedon käyttämisen kirjaamisesta esitutkintapöytäkirjaan säädetään esitutkintalain (805/2011) 9 luvun 6 §:n 2 momentissa ja ilmoittamisesta haastehakemuksessa oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 5 luvun 3 §:n 1 momentin 9 kohdassa.

Pääesikunnan tiedustelupäällikkö päättää tässä pykälässä tarkoitetun ilmoituksen tekemisestä.

Ilmoituksen tekemistä koskevasta menettelystä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

(80 §:n 2 mom.)

(uusi)

Ehdotus

tiedon luovutuksella voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys sellaisen rikoksen selvittämiseksi, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kolme vuotta vankeutta.

(Siirretty uusi 80 a § 2 mom.)

(Siirretty 80 § 2 mom.)

(Siirretty 81 § 2 mom.)

(Siirretty uusi 80 a § 1 mom.)

(Kumotaan)

Sotilastiedusteluviranomainen saa ilmoittaa hankkeilla olevasta rikoksesta ja luovuttaa rikosta koskevaa tietoa toimivaltaiselle viranomaiselle sellaisen rikoksen estämiseksi, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta.

Sotilastiedusteluviranomainen saa tämän pykälän 1-4 momentin estämättä aina ilmoittaa tiedustelumenetelmän käytön avulla havaitusta jo tehdystä tai vielä estettävissä olevasta rikoslain 12, 13 ja 34 a luvussa säädetystä rikoksesta sekä luovuttaa tietoa sellaisesta rikoksesta 1 ja 2 momentissa tarkoitettulle toimivaltaiselle viranomaiselle.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

80 §

*Ilmoittaminen ja tiedon luovuttaminen
eräissä tapauksissa*

Sotilastiedusteluviranomaisen on viipymättä ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle, jos tiedustelumenetelmän käytön aikana ilmenee, että hankkeilla on sellainen rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta, ja rikos on vielä estettävissä.

Tiedustelumenetelmän käytöllä saatua tietoa saa luovuttaa toimivaltaiselle viranomaiselle sellaisen rikoksen estämiseksi, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta.

Kun harkitaan 1 momentissa tarkoitettua ilmoituksen tekemistä, arvioinnissa on otettava huomioon sen merkitys maanpuolustuksen kannalta ja kansallisen turvallisuuden suojaamisen lisäksi rikoksen estämisen merkitys yleisen ja yksityisen edun kannalta.

Tiedustelumenetelmän käytöllä saatua tietoa saa aina ilmaista syyttömyyttä tukevaksi selvitykseksi sekä hengelle, terveydelle tai vapaudelle aiheutuvan merkittävän vaaran taikka huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon estämiseksi.

Tämän pykälän perusteella luovutettavan tiedon käyttämisestä näyttönä päättää tuomioistuimien pääasian käsittelyn yhteydessä. Tiedon käyttämisen kirjaamisesta esitutkintapöytäkirjaan säädetään esitutkintalain 9 luvun 6 §:n 2 momentissa ja ilmoittamisesta haastehakemuksessa oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 5 luvun 3 §:n 1 momentin 9 kohdassa.

Pääsikunnan tiedustelupäällikkö päättää tässä pykälässä tarkoitetun ilmoituksen tekemisestä ja tiedon luovuttamisesta.

Ilmoituksen tekemistä koskevasta menettelystä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

(uusi)

80 §

*Ilmoittaminen ja tiedon luovuttaminen
eräissä tapauksissa*

(Siirretty 79 § 2 mom.)

(Siirretty 79 §:n 3 mom.)

(Siirretty uusi 80 a § 2 mom.)

(Siirretty 80 § 2 mom.)

(Siirretty 81 § 2 mom.)

(Siirretty uusi 80 a § 1 mom.)

(kumotaan)

Sotilastiedusteluviranomainen saa aina luovuttaa tiedustelumenetelmän käytön avulla saatua rikosta koskevaa tietoa maanpuolustuksen tai kansallisen turvallisuuden suoja-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

(79 §:n 4 mom. 80 §:n 4 mom.)

(uusi)

(uusi)

(79 §:n 6 mom. ja 80 §:n 6 mom.)

(79 §:n 1 mom. sekä 79 §:n 3 mom. ja 80 §:n 3 mom.)

miseksi ja muuksi toimivaltaisen viranomaisen toiminnan suuntaamiseksi. Jos tietoa luovutetaan tässä momentissa tarkoitettuun tavoin, tietoa ei saa käyttää salaista tiedonhankintakeinoja, salaista pakkokeinoja tai muuta pakkokeinoja koskevan vaatimuksen tai päätöksen perusteena eikä näyttönä rikosasiassa.

Tiedustelumenetelmän käytöllä saatua tietoa saa aina ilmaista syyttömyyttä tukeväksi selvitykseksi sekä hengelle, terveydelle tai vapaudelle aiheutuvan merkittävän vaaran taikka huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon estämiseksi.

Sotilastiedusteluviranomainen voi asettaa tässä pykälässä tarkoitettulle luovutetulle tiedolle salassapitoa, vaitiolovelvollisuutta, käyttöä, edelleen luovutusta tai luovutetun aineiston palauttamista koskevia ehtoja.

80 a §

Tietojen luovuttamisesta ja ilmoituksen siirtämisestä päättäminen

Päaesikunnan tiedustelupäällikkö päättää tässä luvussa tarkoitetun ilmoituksen tekemisestä ja tiedon luovuttamisesta.

Tämän lain 79 §:ssä 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta saadaan pääesikunnan tiedustelupäällikön päätöksellä siirtää enintään vuodeksi kerrallaan, jos se on välttämätöntä maanpuolustuksen kannalta tai kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi taikka hengen tai terveyden suojaamiseksi. Kun harkitaan 79 §:n 1 momentissa tarkoitettua ilmoituksen siirtämistä taikka 79 §:n 2- 5 momentissa tarkoitettua ilmoituksen tekemistä, arvioinnissa on otettava huomioon sen merkitys maanpuolustuksen kannalta ja kansallisen turvallisuuden suojaamisen lisäksi rikoksen estämisen tai selvittämisen merkitys yleisen ja yksityisen edun kannalta.

81 §

Ilmoitus esitutkinnan tai rikostorjunnan aloittamisesta

81 §

Rikosta koskevan tiedon käytöstä ilmoittaminen ja käyttö tuomioistuimessa

Voimassa oleva laki

Jos tässä luvussa tarkoitetun ilmoituksen tai tiedon luovuttamisen perusteella esitutkintaviranomainen käynnistää esitutkinnan tai ryhtyy esitutkintatoimenpiteen käyttämiseen taikka rikostorjuntaviranomainen käynnistää rikoksen estämiseen tähtäävän toimenpiteen, on esitutkintaviranomaisen tai rikostorjuntaviranomaisen ennen esitutkinnan käynnistämistä, esitutkintatoimenpiteen käyttämiseen ryhtymistä tai rikostorjuntatoimenpiteen käyttämistä ilmoitettava siitä sotilastiedusteluviranomaiselle.

(79 §:n 5 mom. ja 80 §:n 5 mom.)

Ehdotus

Jos toimivaltainen viranomainen käynnistää esitutkinnan tai esitutkintatoimenpiteen taikka ryhtyy rikoksen estämiseen tai paljastamiseen tähtäävän toimenpiteeseen tässä luvussa tarkoitetun tiedon perusteella, toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava ennen toimenpiteen käynnistämisestä tai siihen ryhtymisestä sotilastiedusteluviranomaiselle.

Tämän lain 79 tai 80 §:n perusteella luovutettavan tiedon käyttämisestä näyttönä päättää tuomioistuin pääasian käsittelyn yhteydessä. Tiedon käyttämisen kirjaamisesta esitutkintapöytäkirjaan säädetään esitutkintalain (805/2011) 9 luvun 6 §:n 2 momentissa ja ilmoittamisesta haastehakemuksessa oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 5 luvun 3 §:n 1 momentin 9 kohdassa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

§

[Kopioi momentin teksti tähän]

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

..